

RAPORT 2023

Sprawozdanie z Działalności
Fundacji Rozwoju Demokracji
Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
w 2023 roku

SPIS TREŚCI

Władze Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego	2
Wstęp	4
SZKOLENIA – KSZTAŁCENIE I ROZWÓJ KADR SAMORZĄDOWYCH	6
FORA SAMORZĄDOWE	10
Kongresy Krajowe	11
Działalność Krajowych Rad Forów Skarbników i Sekretarzy JST	12
Jubileuszowe Spotkania Forów	13
15-lecie Małopolskiego Forum Kultury	13
PROJEKTY KRAJOWE	15
Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny	15
Projekt Building Bridges – Civic Capital in Local Communities	18
Modelowe rozwiązania wzmacniające udział obywateli w decydowaniu o sprawach lokalnych	21
Nowa jakość konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym – edycja II	23
Projekty realizowane w Ośrodkach FRDL	24
PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE ORAZ ROZWÓJ DEMOKRACJI LOKALNEJ I SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO ZA GRANICĄ	32
DOBRE 2 Decentralization Offering Better Results and Efficiency	32
COOLSKILLS – dziedzictwo kulturowe jako źródło rozwoju nowoczesnych umiejętności młodzieży	36
GREEN FOOTPRINT – youth skills for climate and environment literacy	37
Visegradopedia – Guide to the Four Visegrad Countries	38
DZIAŁALNOŚĆ DORADCZA	40
BADANIA I ANALIZY	43
NAGRODY I KONKURSY	47
Nagroda Regulskiego	47
Rankingi Gmin	47
Konkurs na najlepsze praktyki w zarządzaniu w JST	54
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ MISYJNA, INICJATYWY I WYDARZENIA	56

Władze Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego

Skuteczność i efektywność działań Fundacji gwarantuje funkcjonowanie dwóch gremiów decyzyjnych: Rady Fundatorów oraz Zarządu Fundacji.

Rada Fundatorów może liczyć maksymalnie siedem osób. W jej skład, na mocy statutu, wchodzi założyciele FRDL lub osoby powołane do członkostwa na mocy uchwały przyjętej przez Radę. Obecnie są to:

Jerzy Stępień
Przewodniczący Rady Fundatorów

Małgorzata Fuszara

Adam Kowalewski
1940-2024

Jan Król

Joanna Regulska

Joanna Staręga-Piasek

Wojciech Szczurek

Zarząd Fundacji, który kieruje działaniami Fundacji oraz reprezentuje ją na zewnątrz, składa się z trzech członków. W skład Zarządu wchodzi:

Cezary Trutkowski
Prezes Zarządu

Marcin Smala
Wiceprezes Zarządu

Małgorzata Zielińska
Członkini Zarządu.

Ciałem doradczym dla Zarządu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego jest **Kolegium Dyrektorów** ośrodków regionalnych FRDL. W skład Kolegium wchodzi dyrektorzy ośrodków regionalnych FRDL, którymi w 2023 roku byli:

Michał Wójcik
*Przewodniczący Kolegium
Dyrektorów oraz Dyrektor
Ośrodków Regionalnych
w Warszawie, Łodzi i Lublinie*

Andrzej Banach
*Dyrektor Ośrodka
Regionalnego w Gdańsku*

Anna Jakubowska
*Dyrektor Ośrodków
Regionalnych w Katowicach
i Wrocławiu*

Agnieszka Migoń
*Dyrektor Ośrodka
Regionalnego w Kielcach*

Wojciech Odzimek
*Dyrektor Ośrodków
Regionalnych w Krakowie
i Rzeszowie*

Magdalena Popławska
*Dyrektor Ośrodka
Regionalnego w Opolu*

Marta Siemieniuk
*Dyrektor Ośrodka
Regionalnego w Białymstoku*

Iwona Szablewska
*Dyrektor Ośrodka
Regionalnego w Zielonej
Górze*

Robert Żarkowski
*Dyrektor Ośrodków
Regionalnych w Bydgoszczy
i Szczecinie*

Wstęp

Koniec kolejnego roku działalności Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego to czas na podsumowanie, ale także na wytyczenie nowych kierunków działań. Zbliżający się rok 2024 ma dla nas szczególne znaczenie, ponieważ będziemy obchodzić 35-lecie istnienia Fundacji. Za nami 34 lata pracy na rzecz samorządności, zwiększania lokalnego kapitału społecznego i budowy społeczeństwa obywatelskiego.

Jednym z filarów naszej działalności są szkolenia dla samorządów, które mają na celu podnoszenie kompetencji urzędników i zwiększanie sprawności działania administracji. Rok 2023 zakończyliśmy z imponującym wynikiem ponad dwóch milionów przeszkolonych osób. Jest to kamień milowy, który świadczy o nieustannym zaangażowaniu Fundacji w rozwój profesjonalnych kadr samorządowych w Polsce.

Niezwykle ważną częścią naszej działalności są również coroczne kongresy skierowane do poszczególnych grup zawodowych pracowników jednostek samorządowych. W 2023 roku do już tradycyjnie organizowanych wydarzeń dla sekretarzy i skarbników dołączył Kongres Przewodniczących Rad Gmin, Powiatów i Sejmików Wojewódzkich. Wydarzenia te stwarzają niepowtarzalną okazję do zdobywania nowych umiejętności, wymiany doświadczeń oraz dyskusji nad kluczowymi wyzwaniami stojącymi przed samorządami.

Rok 2023 to był również czas intensywnej realizacji projektów Aktywni Obywatele Fundusz Regionalny i Building Bridges – Civic Capital in Local Communities, w ramach których przeprowadziliśmy wiele konkursów grantowych skierowanych do organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w mniejszych miejscowościach. Naszym celem jest wzmacnianie współpracy między organizacjami pozarządowymi a samorządami, co – jak podkreślał Jerzy Regulski – prowadzi do zaspokajania potrzeb mieszkańców i poprawy jakości ich życia.

Ważnym krokiem w tym kierunku była organizacja Krajowego Kongresu Współpracy Lokalnej, który po raz pierwszy odbył się we wrześniu 2023 roku. Kongres zgromadził przedstawicieli samorządów, organizacji pozarządowych i sektora społecznego, stanowiąc platformę do wymiany doświadczeń czy dyskusji nad wspólnymi wyzwaniami. Kongres ten, obok Kongresu Przewodniczących Rad, na stałe wpisuje się w kalendarz wydarzeń organizowanych przez Fundację.

Spoglądając w przyszłość, stoimy w obliczu nowych wyzwań. Rok 2024 jest rokiem wyborów samorządowych, które odgrywają kluczową rolę w polskiej demokracji lokalnej. Jesteśmy przekonani, że dotychczasowa działalność Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej uczyniła z niej zaufanego partnera dla nowo wybranych władz samorządowych. Nasza oferta szkoleniowa stanowi istotne wsparcie dla nowych radnych, odpowiedzialnych za kształtowanie przyszłości swoich społeczności.

Rok 2024 będzie również szczególny z innego względu – obchodzić będziemy 100. rocznicę urodzin naszego patrona, Profesora Jerzego Regulskiego. Jego dorobek, jako reformatora polskiego samorządu, naukowca i urzędnika państwowego, stanowi wzór do naśladowania dla wszystkich, którzy pragną działać na rzecz dobra wspólnego. To dla nas zaszczyt i zobowiązanie, aby kontynuować jego misję, przyczyniając się do dalszego rozwoju demokracji lokalnej w Polsce.

Rok 2023 był niezwykle intensywny i pełen sukcesów, ale jednocześnie stanowi jedynie początek kolejnych wyzwań, które zamierzamy podjąć w nadchodzących latach. Dziękujemy wszystkim, którzy towarzyszyli nam w tej drodze i zapraszamy do dalszej współpracy w budowaniu silnego, demokratycznego samorządu.

Jerzy Stępień

Przewodniczący Rady Fundatorów FRDL

I. ROZDZIAŁ

SZKOLENIA – KSZTAŁCENIE I ROZWÓJ KADR SAMORZĄDOWYCH

I ROZDZIAŁ

SZKOLENIA – KSZTAŁCENIE I ROZWÓJ KADR SAMORZĄDOWYCH

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego pozostaje wciąż największą i najbardziej rozpoznawalną w kraju organizacją szkolącą kadry samorządowe. Dzięki ciągłemu monitorowaniu zmian prawnych, orzecznictwa, dobrych praktyk, nasze kursy i szkolenia odpowiadają potrzebom uczestników, pomagają w usystematyzowaniu wiedzy i zdobyciu nowych oraz przydatnych kompetencji.

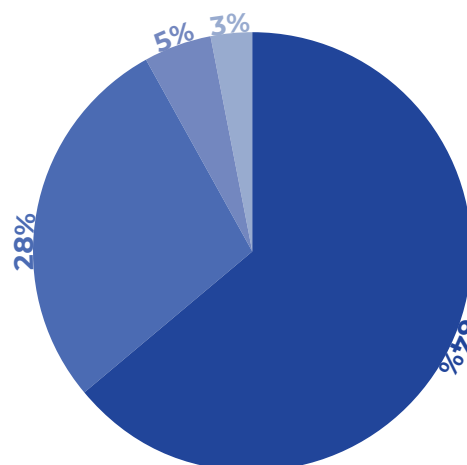
W 2023 ROKU PRZESZKOLONO W FRDL 37 182 OSOBY PODCZAS 1 608 SZKOLEŃ OTWARTYCH I ZAMKNIĘTYCH.

W szkoleniach otwartych, skierowanych do osób z różnych instytucji, dominowały szkolenia online. W przypadku szkoleń dedykowanych konkretnym instytucjom (szkoleń zamkniętych) przeważały szkolenia stacjonarne.

Ważną częścią działalności szkoleniowej Fundacji były kilkudniowe kursy, odpowiadające na potrzeby osób i instytucji, chcących zaktualizować czy podnieść kwalifikacje pracowników lub przysposobić ich do nowych zadań, tam gdzie inwestycja w dłuższe formy, np. studia podyplomowe nie była możliwa lub zasadna, a pojedyncze jednodniowe szkolenia niewystarczające. Opracowano i zrealizowano kilka edycji kursu skarbnika w JST. Na kanwie zmian w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przygotowano cykl szkoleń, jak również kurs poświęcony zmianom w przepisach. Realizowano praktyczne kursy kontroli wewnętrznej oraz kursy kontroli zarządczej. Kontynuowano kursy kancelaryjno-archiwalne pierwszego i drugiego stopnia oraz kilkanaście innych, stałych i nowych pozycji kursowych, w tym m.in. kurs specjalisty ds. funduszy UE, czy kurs zarządzania projektami PM2, zgodnie z metodyką rekomendowaną przez Komisję Europejską. Stałymi pozycjami oferty były kursy specjalisty ds. kadr, specjalisty ds. finansów publicznych, służby przygotowawczej, obsługi sekretariatu w administracji publicznej, specjalisty ds. promocji instytucji publicznej, zamówień publicznych czy Kpa.

Fundacja w 2023 r. odpowiadała też na potrzeby samorządów i ich jednostek organizacyjnych wynikające z niejasnych lub zmieniających się przepisów prawnych. Zrealizowano cykl szkoleń poświęcony obowiązkowi złożenia sprawozdania do Urzędu Regulacji Energetyki

RODZAJE SZKOLEŃ W 2023 ROKU

Szkolenia otwarte online

Szkolenia zamknięte stacjonarne

Szkolenia otwarte stacjonarne

Szkolenia zamknięte online

w zakresie oszczędności energii, który poza wymianą informacji nt. możliwości optymalizacji kosztów odpowiadał na trudności związane z ich raportowaniem.

Przekazywanie różnego rodzaju celowych dotacji powodowało po stronie samorządów dylematy w zakresie ich prawidłowej ewidencji księgowej i rozliczania, co uwidoczniło się przy transakcjach związanych z węglem czy rozliczaniem z rządowych programów inwestycyjnych dedykowanych samorządom. Szybkiej aktualizacji wiedzy i przygotowania procedur w połowie 2023 roku wymagały też świadczenia pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa. Dużym zainteresowaniem cieszył się cykl szkoleń poświęcony finansowaniu ochotniczych straży pożarnych i wypłacie przez samorzady tzw. ekwiwalentów strażakom-ochotnikom.

W obszarze nieruchomości realizowano szkolenia z zakresu świadectw energetycznych budynków oraz elektronicznej książki obiektu budowlanego. Samorzady potrzebowały również szkoleń związanych ze zmianami użytkowania wieczystego, zarówno do strony prawnej jak i ewidencji księgowej uwłaszczeń, czy też szczególnych rozwiązań dotyczących regulowania stanów prawnych dróg.

Dokonane w 2023 r. zmiany w kodeksie wyborczym wymagały z kolei przygotowania cyklu szkoleń poświęconych praktycznej realizacji zadań związanych z organizacją przez gminy jesiennych wyborów parlamentarnych. Pod koniec 2023 r. rozpoczęto cykl szkoleń dla pracowników biur obsługi rad, wydziałów spraw obywatelskich, kadr oraz radnych nt. przygotowania do wyborów samorządowych. Tematy te są kontynuowane w 2024 r. w formule otwartej.

W 2023 r. miały wejść w życie przepisy o doręczeniach elektronicznych, których obowiązek implementacji przesunięto ostatecznie na 2024 rok. Zanim to nastąpiło, w formule otwartej – jak i przede wszystkim zamkniętej – realizowano szkolenia pomagające zarówno od strony prawnej, jak i technicznej przygotować urzędy do wdrożenia zmian. W przeciwieństwie do realizowanych przez komercyjne podmioty szkoleń, nastawionych głównie na sprzedaż produktów informatycznych, szkolenia FRDL miały na celu poszerzenie świadomości prawnej i organizacyjnej jednostek. Podobny charakter miał również zestaw różnorodnych szkoleń przygotowanych w odniesieniu do projektowanego na 2024 r. Krajowego Systemu E-Faktur (KSeF).

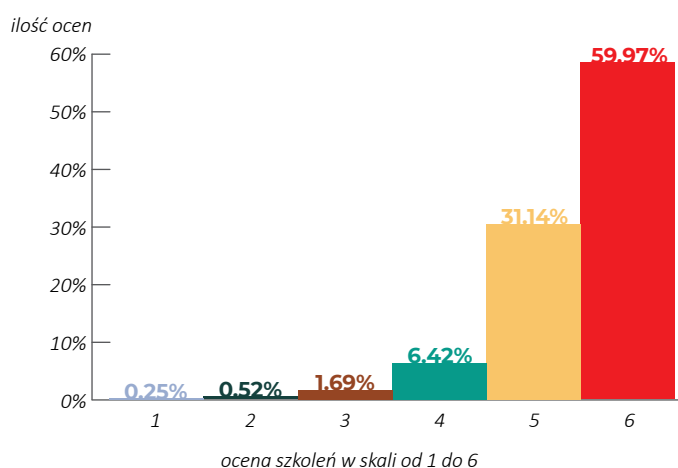
Pod koniec 2023 r., rozpoczęto cykl szkoleń dla pracowników biur obsługi rad, wydziałów spraw obywatelskich, kadr oraz radnych, nt. przygotowania do wyborów samorządowych. Tematy te są kontynuowane w 2024 r. w formule otwartej. Po wyborach samorządowych planujemy prowadzić szkolenia zamknięte wśród nowo wybranych rad JST, zarówno podstawowe, jak i specjalistyczne. Z myślą o nich poszerzamy zespół trenerski FRDL oraz przygotowujemy nowe programy szkoleniowe.

Osobną grupą były szkolenia podnoszące umiejętności informatyczne (mObywatel, cyberbezpieczeństwo, wykorzystywanie AI w różnych obszarach działań instytucji, zamówienia usług informatycznych itp.). Regularnie realizowane były szkolenia z zakresu aplikowania o fundusze UE (EFS, KPO, studia wykonalności), zarządcze (motywowanie, delegowanie zadań, komunikacja i wizerunek, obsługa klienta), dot. zamówień publicznych (wszystkie tryby), ewidencji ludności i dla pracowników USC (liczne zmiany prawne), gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (czynsze, eksmisje, nadzór nad spółkami, rozliczenia mediów, adaptacja do zmian klimatu), oświaty samorządowej (dotowanie, arkusze organizacyjne, cuw-y, rozliczenia międzygminne, przedszkola i żłobki – standardy), pomocy społecznej i zdrowia (przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy wobec małoletnich, świadczeń przekazywanych przez ośrodki pomocy społecznej, uczniowie niepełnosprawni, dps-y) czy prawno-administracyjne (dostęp do informacji, BIP, sygnaliści, dostępność, upoważnienia i pełnomocnictwa, skargi i wnioski, ochrona danych osobowych itd).

Monitorowane były informacje zwrotne od uczestników, dotyczące poszczególnych tematów szkoleń, trenerów, organizacji itp.

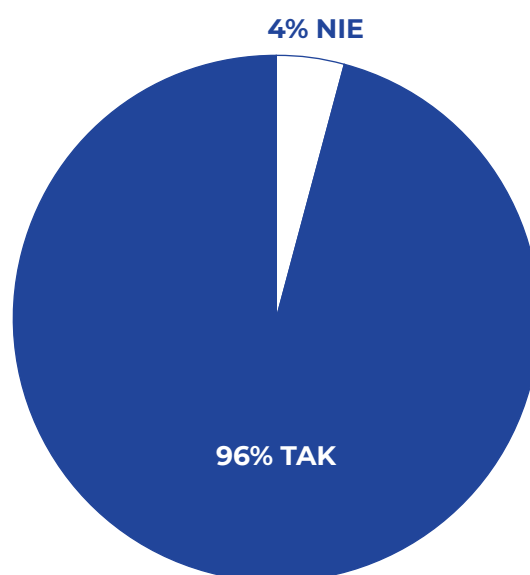
Na poniższych wykresach przedstawiono zbiorcze wyniki oceny satysfakcji uczestników szkoleń otwartych organizowanych przez FRDL w 2023 r., zagregowane z ok. 8 tys. otrzymanych ankiet poszkoleniowych (1 – ocena najniższa, 6 – ocena najwyższa).

OGÓLNA OCENA SZKOLEŃ:

ocena szkoleń w skali od 1 do 6

Czy polecilibyś/polecilibyś to szkolenie swoim współpracownikom?

Mimo nieustannego wzrostu wymagań uczestników co do jakości i przydatności szkoleń, nie zaobserwowano pogorszenia się dotychczasowych, dość dobrych ich wyników.

Powyższe statystyki odnoszą się jedynie do odpłatnej części statutowej działalności szkoleniowej Fundacji. Poza działami odpłatnymi Fundacja realizowała jednak wiele działań edukacyjnych, które dostępne były bezpłatnie. Szeroka nieodpłatna działalność szkoleniowa prowadzona była w ramach projektów, przede wszystkim Building Brigdes i Aktywni Obywatele Fundusz Regionalny (o projektach w dalszej części sprawozdania).

Zgodnie z przewidywaniami, w grudniu 2023 r. Fundacja przekroczyła **2 miliony przeszkolonych osób**, licząc rejestrowane wydarzenia edukacyjne i rejestrowane osoby od początku swojego funkcjonowania.

Pierwszy milion uczestników przekroczony został w 2009 roku, po 20 latach działalności Fundacji. Osiągnięcie drugiego miliona zajęło nam 14 lat. Uroczystość wyróżnienia 2-milionowego uczestnika odbyła się podczas spotkania forum skarbników w Katowicach, a wyróżnioną osobą została Agnieszka Szołtysik – Skarbniczka Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

WSZYSTKIE SZKOLENIA RAZEM Z FORAMI SAMORZĄDOWYMI OBJĘŁY W 2023 R. PONAD 68 TYS. OSÓB W RAMACH 2.570 WYDARZEŃ EDUKACYJNYCH.

Pani Agnieszka Szołtysik i Wice Prezes zarządu FRDL Marcin Smala

II. ROZDZIAŁ

FORA SAMORZĄDOWE

II ROZDZIAŁ

FORA SAMORZĄDOWE

Fundacja od początku swojej działalności stawiała na integrację i wsparcie środowisk samorządowych za pomocą Forów Samorządowych. Fora są autorskim pomysłem Fundacji, stanowią one platformy współpracy i integracji dla określonych środowisk zawodowych w samorządach. Mają one na celu poszerzenie wiedzy, wymianę doświadczeń i informacji, a także doskonalenie warsztatu zawodowego oraz kompetencji związanych z wykonywanymi zadaniami. Dzięki przynależności do Forów, ich członkowie mają bieżący dostęp do informacji, raportów oraz wyników badań publikowanych przez Fundację, a także mogą uczestniczyć w krajowych i zagranicznych konferencjach, kongresach, projektach, wizytach studyjnych czy innych inicjatywach.

Podobnie jak w 2022 r., w roku 2023 przy FRDL działały **84 regionalne fora branżowe i jedno forum ogólnopolskie (koordynatorów dostępności)**. Zrzeszały one, wg stanu na koniec 2023 roku, **4728 członków**. Oznacza to niewielki, ale systematyczny, roczny wzrost liczby członków forów.

Powołane zostały dwa nowe fora: skarbników w woj. opolskim oraz – zainaugurowane ponad 80-osobową konferencją – forum żłobków i klubów dziecięcych w woj. lubelskim.

Konferencja inauguracyjna Forum żłobków i klubów dziecięcych w woj. lubelskim

Tabela 1. Wykaz aktywnych forów:

Rodzaj forum	Liczba członków	Liczba forów przy FRDL
Skarbników	992	14
Sekretarzy	829	13-
Kadrowe	322	7
Oświaty	392	6
Przewodniczących Rad Gmin i Powiatów	132	5
Pomocy społecznej	452	5
Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów	220	4
Ochrony danych osobowych	102	4
USC	254	3
Przeciwdziałania uzależnień	65	2
Gospodarki przestrzennej	90	2
Informatyków	70	2
Prawników	58	2
Współpracy z NGO	37	2
Zamówień publicznych	112	2
Audytorów	52	1
Dyrektorów żłobków	26	2
Ekologiczne	83	1
Komunalne	10	1
Koordinatorów dostępności	149	1
Księgowych OPS	53	1
Kultury	62	1
Marki lokalnej	13	1
Urzędników europejskich	51	1
Zarządzania kryzysowego	73	1
Zdrowia publicznego	29	1
Razem	4728	85

Kongresy Krajowe

W marcu 2023 r. w Wiśle odbył się **pierwszy Ogólnopolski Kongres Przewodniczących Rad Gmin, Powiatów i Sejmików Województw**. Nieduży Kongres, w którym wzięło udział ponad 100 osób, został dobrze przyjęty wśród przedstawicieli organów stanowiących, wypełniając pewną niszę wydarzeń dla tej grupy osób i tematów. W przyszłości Kongres ma szansę stać się miejscem dyskusji o samorządzie lokalnym i przeciwdziałaniu marginalizowania w nim rad oraz integracji środowiska i wzmocnienia merytorycznego przewodniczących rad czy radnych, co pozostaje spójne z misją Fundacji.

W maju 2023 r. Fundacja była organizatorem **V Krajowego Kongresu Forów Skarbników**, w którym wzięło udział ponad 500 osób. Kongres był okazją do dyskusji nt. potrzeby zmian systemu finansowania JST coraz bardziej scentralizowanego, uznaniowego i stającego w sprzeczności z ideą samorządności, roli regionalnych izb obrachunkowych z okazji 30-lecia ich funkcjonowania oraz bardzo wielu bieżących problemów rachunkowości czy podatków.

Po Kongresie FRDL uruchomiła własną zamkniętą moderowaną grupę dyskusyjną skarbników (fb), do której zapisało się blisko tysiąc osób, stanowiącą szybką i chętnie wykorzystywaną platformę komunikacji skarbników z całej Polski w ich bieżącej pracy.

W dniach 6–7 września, przy udziale blisko 350 osób, odbył się w Warszawie **VII Krajowy Kongres Sekretarzy**. Podczas kongresu prezentowane były m.in. amerykańskie doświadczenia w zarządzaniu samorządem terytorialnym, rozmawiano o doskonaleniu procedur audytu i kontroli, analizowano cyfrowe narzędzia wspomagające zarządzanie lokalną administracją. Podczas uroczystej gali, z udziałem Borisa Lazova z Rady Europy, wręczono kilku samorządom, które spełniły wcześniej 12 zasad dobrego rządzenia Europejski Znak Jakości Zarządzania w Samorządzie Terytorialnym (ELOGE). W 2023 roku były to: Miasto Andrychów, Miasto i Powiat Tarnowskie Góry oraz Gmina Strawczyn.

Ogólnopolski Kongres Przewodniczących Rad Gmin, Powiatów i Sejmików Województw

Krajowy Kongres Sekretarzy

V Krajowy Kongres Forów Skarbników

Kolejnym dużym kongresem FRDL, realizowanym tym razem z udziałem organizacji pozarządowych i koordynatorów współpracy JST z NGO, był **Pierwszy Krajowy Kongres Współpracy Lokalnej**. Wydarzenie to miało miejsce 19–20 września 2023 r. i było realizowane w ramach projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Niemniej, naszą ambicją jest, aby Kongres ten na stałe wpisał się nie tylko w krajobraz polskiego

trzeciego sektora, jako forum wymiany idei i miejsca spotkań organizacji pozarządowych z całej Polski, ale przede wszystkim stał się platformą współpracy przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w celu wzmocnienia w lokalnych społecznościach poczucia odpowiedzialności za dobro wspólne i zwiększenia partycypacji obywatelskiej – *szerzej na ten temat w części dot. projektów.*

I Krajowy Kongres Współpracy Lokalnej

Działalność Krajowych Rad Forów Skarbników i Sekretarzy JST

Kongresy realizowane były we współpracy m.in. z Krajowymi Radami Forów Sekretarzy oraz Skarbników, szeregiem instytucji patronujących i wspierających, jak: Rada Europy, Krajowa Rada RIO, Krajowa Reprezentacja SKO, PIP, UZP, GUS, NASK, GPW, ogólnopolskie związki samorządowe, liczni partnerzy medialni i biznesowi.

W 2023 roku nową kadencję rozpoczęła Krajowa Rada Forów Skarbników, która wybrała swój zarząd pod przewodnictwem dotychczasowej przewodniczącej – Małgorzaty Kern, Skarbnik Chorzowa. Rada ta występowała do szeregu instytucji centralnych z propozycjami systemowych oraz szczegółowych zmian w obszarze dochodów JST, ordynacji podatkowej, praw oświatowego. Przy Fundacji działała również nieco mniej aktywna

niż w przypadku skarbników, Krajowa Rada Forów Sekretarzy. Podobnie jak w przypadku forum skarbników FRDL uruchomiła również internetową grupę kontaktową (230 osób).

Fora były organizatorem i partnerem wydarzeń oraz inicjatyw regionalnych i ponadregionalnych. Dla przykładu, Ogólnopolskie Forum Dostępności przygotowało kompleksowy zestaw propozycji zmian do ustawy o zapewnieniu dostępności, który zostanie przedstawiony administracji rządowej.

OGÓLEM W 2023 R. ODBYŁO SIĘ BLISKO 800 SPOTKAŃ FORÓW, W KTÓRYCH UCZESTNICZYŁO PRAWIE 25 TYS. OSÓB.

Jubileuszowe Spotkania Forów

15-lecie Małopolskiego Forum Kultury

26 października 2023 r. w Krakowie odbyła się konferencja pn. „Instytucje kultury wobec przemian pokoleniowych”. Wydarzenie poświęcone było przemianom pokoleniowym w instytucjach kultury wobec dynamicznych zmian na rynku pracy, ale przede wszystkim był to czas obchodów 15-lecia istnienia Małopolskiego Forum Kultury. Podczas konferencji został odczytany list Moniki Gubały, Dyrektorki Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego skierowany do uczestników Forum. Ponadto, miało miejsce uroczyste rozdanie okolicznościowych dyplomów, które trafiły w ręce członków Zarządu Forum, czyli osób, które wniosły istotny wkład w jego rozwój i działalność.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem oraz wsparciem instytucji i osób związanych z kulturą. Patronat honorowy nad spotkaniem objął Witold Kozłowski, Marszałek Województwa Małopolskiego, patronatem medialnym wydarzenie objęły: ngo.pl, Radio Kraków i Dziennik Polski.

Konferencja „Instytucje kultury wobec przemian pokoleniowych” i towarzyszący jej Jubileusz 15-lecia Małopolskiego Forum Kultury w Krakowie były ważnym miejscem wymiany myśli i doświadczeń dla osób związanych z kulturą. Temat dostosowywania instytucji kultury do zmieniających się realiów społecznych i pokoleniowych z pewnością będzie kontynuowany podczas kolejnych spotkań.

Jubileusz 15-lecia Małopolskiego Forum Kultury w Krakowie

III. ROZDZIAŁ

PROJEKTY KRAJOWE

III ROZDZIAŁ

PROJEKTY KRAJOWE

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego inicjuje i prowadzi innowacyjne projekty o różnorodnym charakterze, takie jak projekty edukacyjne, badawcze, wdrożeniowe i doradcze. Ich celem jest budowanie więzi lokalnych oraz rozwijanie kapitału społecznego w społecznościach lokalnych.

Wszystkie projekty są realizowane we współpracy ze społecznościami lokalnymi, administracją samorządową (włączając w to jednostki im podległe) oraz organizacjami pozarządowymi. Fundacja corocznie realizuje kilkadziesiąt projektów na różnych poziomach: lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.

Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny

FRDL od 1 września 2020 roku (do 2024 roku) prowadzi Program Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny, który jest zarządzany przez Biuro Zarządu. Jego budżet to 26 milionów euro. Jest jednym z dwóch programów wspierających organizacje społeczne w Polsce, a finansowany jest przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię, w ramach Funduszy EOG i Funduszy Norweskich. Siostrzany Program Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, o budżecie 33 milionów euro, realizowany jest przez konsorcjum w składzie Fundacja im. Stefana Batorego (lider), Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych “Stocznia” oraz Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich. Jego celem jest trwałe wzmocnienie organizacji społecznych w Polsce (zwłaszcza działających w małych miejscowościach) oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego, dla którego różnorodność społeczna, równe traktowanie i dialog stanowią będącą szczególną wartość.

FRDL, pełniąc rolę lidera, współpracuje w konsorcjum z dwoma Partnerami:

- Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego,
- Fundacją Edukacja dla Demokracji.

Program prowadzony jest przy wsparciu 8 Ośrodków Regionalnych FRDL i pracujących w nich 12 Konsultantek i Konsultantów, pozostających w stałym kontakcie z organizacjami wnioskującymi o granty i realizującymi projekty w danym regionie.

W roku 2023 Fundacja realizowała 21 projektów, z czego realizacja 15 projektów się zakończyła, a 6 projektów jeszcze kontynuuje realizację. Ponadto w dostępnych (wciąż nielicznych) konkursach złożono 15 wniosków aplikacyjnych. Aktualnie 12 z nich czeka na ocenę.

Projekty dofinansowane ze środków zewnętrznych, w tym ze środków Unii Europejskiej, są zarządzane i realizowane przez poszczególne ośrodki FRDL oraz Biuro Zarządu.

Biuro Zarządu realizowało 5 projektów (w tym 1 międzynarodowy, którego omówienie znajduje się w Rozdziale IV: Projekty międzynarodowe oraz rozwój demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego za granicą).

W 2023 roku w ramach Programu przeprowadzono 3 konkursy grantowe, podczas których organizacje pozarządowe ubiegały się o dofinansowanie projektów w następujących obszarach:

1. Ochrona praw człowieka (w tym kwestie związane z równością płci).
2. Działanie na rzecz różnorodności społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu.
3. Budowanie kultury demokratycznej i zaangażowania obywatelskiego na poziomie lokalnym (w tym kwestie związane z ochroną środowiska).
4. Wsparcie rozwoju sektora społecznego.

W 2023 roku przyznano 61 grantów na łączną kwotę 840 490,43 EUR, tj. w ramach II konkursu na projekty tematyczne przyznano 1 grant z listy rezerwowej; w ramach II tury naboru ciągłego na projekty interwencyjne przyznano 19 grantów oraz w ramach konkursu na Mikrogranty na rozwój młodych organizacji – przyznano 41 grantów.

W ciągu 2023 roku przyjęto 345 sprawozdań z dofinansowanych projektów, a także przeprowadzono 83 wizyty monitoringowe w siedzibach grantobiorców. Ponadto przeprowadzono:

- cykl 4 szkoleń dla zespołu 12 Konsultantów Regionalnych,
- cykl 29 spotkań informacyjnych i szkoleń dla wnioskodawców i grantobiorców (31 godzin, 967 osób uczestniczących).

Od początku realizacji Programu przeprowadzono 6 konkursów grantowych i dofinansowano 371 projektów.

W 2023 roku 346 projektów znajdowało się w trakcie realizacji.

W ramach Programu prowadzono trzy projekty towarzyszące, realizowane bezpośrednio przez członków konsorcjum:

- Projekt 1: *Modelowe rozwiązania wzmacniające udział obywateli w decydowaniu o sprawach lokalnych, prowadzony przez FRDL.*
- Projekt 2: *Jak rozmawiać? Wspieranie umiejętności informacyjnych jako podstawowej kompetencji świadomego obywatelstwa w demokracji uczestniczącej, prowadzony przez FRSI.*
- Projekt 3: *Szkoła Aktywnego Sektora, prowadzony przez FRSI i FED.*

Współpraca międzynarodowa w ramach Programu

W 2023 roku prowadzone były również liczne działania międzynarodowe w ramach współpracy dwustronnej (z Państwami Darczyńcami – Norwegia, Islandia, Liechtenstein) oraz wymiany regionalnej (państwa beneficjenci Programu). Działania z zakresu współpracy dwustronnej w okresie sprawozdawczym obejmowały realizację inicjatyw dwustronnych służących wymianie wiedzy i doświadczeń oraz realizację wizyt studyjnych do Norwegii.

Granty podróżne na budowanie partnerstw i inicjatywy dwustronne

W roku 2023 rozpoczęła się realizacja inicjatyw dwustronnych służących wymianie wiedzy i doświadczeń, które wybrano w naborze trwającym do 30 kwietnia 2023 r. (nabór ten zawierał również komponent dotyczący inicjatyw regionalnych). Wszystkie 6 inicjatyw dwustronnych, którym przyznano dofinansowanie, zostało zrealizowanych do końca grudnia 2023 r.

W realizacji inicjatyw wzięła aktywny udział 12 organizacji społeczeństwa obywatelskiego – 6 polskich i 6 z Państw–Darczyńców (2 z Norwegii i 4 z Islandii) oraz łącznie 108 uczestników (w tym 51 z Państw–Darczyńców i 57 z Polski). Dla części organizacji polskich realizujących inicjatywy były to pierwsze doświadczenia współpracy międzynarodowej, m.in. dla Stowarzyszenia Patchwork, które odwiedziło islandzką organizację prowadzącą programy rezydencji długoterminowych dla osób niepełnosprawnych, aby zdobyć wiedzę pomocną w uruchomieniu podobnego programu w Polsce, co jest ich główną misją.

Wizyty studyjne

W okresie sprawozdawczym zakończono przygotowania i zrealizowano 2 wizyty studyjne do Państw–Darczyńców (jedną – o dialogu ponad podziałami – we współpracy z Programem Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, co pozwoliło zwiększyć liczbę osób uczestniczących w poszczególnych wizytach i zapewnić

Spotkanie konsorcjum realizującego program Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny

udział w nich różnorodnych osób, w tym także reprezentujących organizacje pozarządowe z różnych części Polski, niebędące grantobiorcami żadnego z Programów, ale prowadzące ciekawe działania w temacie wizyty, i jedną we współpracy i na zaproszenie Norweskiego Komitetu Helsińskiego (o fundraisingu).

- Wizyta w Norwegii dot. dialogu ponad podziałami w dn. 3–8 września 2023 r. obejmowała pobyt Oslo, na wyspie Utøya i w Lillehammer, a wzięło w niej udział łącznie 18 osób z organizacji pozarządowych zajmujących się m.in. dialogiem międzykulturowym, prawami osób z doświadczeniem migranckim i uchodźczym, komunikacją bez przemocy, dialogiem i pracą z konfliktem w społecznościach lokalnych oraz prawami osób LGBT+. Celem wizyty było poznanie norweskich sposobów pracy z dialogiem, jako narzędziem budowania silnych wspólnot lokalnych i zapobiegania oraz reagowania na konflikty społeczne.

W trakcie wizyty w Oslo uczestnicy m.in. wzięli udział w spotkaniu z przedstawicielami urzędu dzielnicy Søndre Nordstrand pracującymi ze społecznościami lokalnymi na terenach objętych rewitalizacją społeczną i pracownikami centrum społecznościowego w Bjørndal, przedstawicielami różnych grup wyznaniowych i pracowników Norweskiej Rady Wyznań i Światopoglądów (Samarbeidsrådet for tros og livssynssamfunn). Półtora dnia przeznaczone było na wizytę i udział w warsztatach nt. edukacji na rzecz dialogu i demokracji w Centrum Edukacyjnym na wyspie Utøya, a jeden dzień w Lillehammer – na wizytę w Nansen Centre for Peace and Dialogue i udział w warsztatach na temat metody dialogu publicznego, rozwijanego przez NCPD.

- Wizyta w Norwegii nt. fundraisingu w dn. 23–26 października 2023 r. zorganizowana została przez Norweski Komitet Helsiński i przy wsparciu AOFK. W wyjeździe, oprócz osób z Polski, wzięli udział także uczestnicy i uczestniczki z Programów ACF w Chorwacji, Czechach, na Litwie, Malcie i w Słowenii. Podczas wizyty odbyły się spotkania z różnymi norweskimi organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w fundraisingu na różne cele społeczne, m.in. Frivillighet Norge, Fundraising Norge, Knif Fundraising, Drapen I Havet, Amnesty International w Norwegii, a także przedstawicielem Ministerstwa Spraw Zagranicznych Norwegii. Tematami wizyty były doświadczenia norweskich organizacji w kwestiach takich, jak m.in. budowanie i utrzymywanie dużej bazy członkowskiej, pozyskiwanie darczyńców, filantropia i pisanie testamentów, prowadzenie kampanii zbierania funduszy, wykorzystanie technologii (w tym sztucznej inteligencji) w pozyskiwaniu funduszy.

Współpraca regionalna

Działania z zakresu współpracy regionalnej w okresie sprawozdawczym obejmowały przede wszystkim organizację inicjatywy regionalnej „CSOs at the forefront of refugees support”,

której Program AOFR był liderem, a także współorganizację spotkań w ramach 2 innych inicjatyw regionalnych z udziałem partnerów z innych programów ACF i udział w spotkaniach w ramach inicjatywy Community for Action (której Program AOFR jest częścią).

W roku 2023 Program AOFR przystąpił do udziału jako pełnoprawny partner w inicjatywie regionalnej Community for Action, realizowanej wspólnie z Operatorami ACF z Rumunii, Chorwacji, Słowenii oraz Program Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy. W dn. 18.10.2023 r. w Brukseli odbyło się drugie w 2023 roku spotkanie na żywo w ramach tej inicjatywy. Towarzyszyło ono dorocznemu spotkaniu Operatorów Programu ACF z Biurem Mechanizmów Finansowych (w dn. 19–20.10.2023), a jego tematem było zaangażowanie organizacji społecznych w unijny mechanizm „Rule of Law”.

Ponadto w ramach inicjatywy Community for Action odbyły się 3 spotkania online:

- w dn. 21.09.2024 – „Artificial intelligence (AI) – is it a threat or an opportunity for civil society, democracy and human rights?”,
- w dn. 23.11.2024 – „Supporting digital Transformation of CSOs”,
- w dn. 14.12.2024 – „Challenges and risks related to burnout in the area of civic activism and NGO work”. Liderem tego ostatniego spotkania był nasz Program.

Wszystkie trzy spotkania miały tematyczną część otwartą na odbiorców z organizacji społecznych z Państw–Beneficjentów oraz część zamkniętą, poświęconą dyskusjom Operatorów Programu ACF na tematy bieżące.

Latem i jesienią 2023 r., w ramach inicjatywy „Voice & vote – let’s go beyond public consultations”, której byliśmy częścią wraz z Programami AOFK, ACF-Czechia, ACF-Litwania, ACF-Portugalia i ACF-Estonia, odbyło się webinarium nt. dobrych praktyk w deliberacji, został przeprowadzony desk research, jak również przygotowana publikacja nt. deliberacyjnych procesów partycypacyjnych – LET’S GO BEYOND PUBLIC CONSULTATION. Case studies of deliberative participatory processes from Active Citizens Fund beneficiary countries and others, a w dn. 18–19 września 2023 r. odbyło się seminarium podsumowujące inicjatywę, w której wzięło udział 37 uczestników reprezentujących 30 organizacji społeczeństwa obywatelskiego (w tym 18 osób z Polski i 19 reprezentujących Czechy, Litwę, Estonię, Węgry, Chorwację, Słowację i Danię).

Jesienią zrealizowano również największą, jak dotąd, inicjatywę regionalną, której liderem był Program AOFR – „CSOs at the forefront of refugees’ support”, skierowaną do organizacji społecznych działających na rzecz wsparcia osób uchodźczych

i migranckich. Na inicjatywę składał się webinar, w dn. 30.10.2023 r., z udziałem osób eksperckich z Chorwacji, Grecji, Litwy, Polski i Rumunii, które przedstawiły największe wyzwania związane z politykami migracyjnymi oraz wsparciem dla osób uchodźczych w poszczególnych krajach. Elementem kulminacyjnym inicjatywy była konferencja w Warszawie w dn. 13–15.11.2023 r., w której wzięło udział 134 uczestników reprezentujących 74 organizacje pozarządowe (w tym 90 osób z Polski i innych reprezentujących Białoruś, Chorwację, Czechy, Grecję, Litwę, Łotwę, Portugalię, Słowenię, Rumunię i Norwegię). Inicjatywa została zorganizowana wspólnie z Programami AOFK, ACF Croatia, ACF Greece i ACF Lithuania.

W dniach 6–8.12.2023 r. w Budapeszcie odbyło się seminarium „Civil Society Initiatives on Protecting Democracy – experience and know-how exchange”, w ramach inicjatywy regionalnej organizowanej wraz z Programami AOFK, ACF Romania i ACF Slovenia, oraz przy wsparciu Open Society Foundation w Europie. Była to kontynuacja działań realizowanych w marcu 2023 r. w ramach wizyty studyjnej dla organizacji prowadzących działania związane z wyborami. W spotkaniu udział wzięło łącznie 66 uczestników z 45 organizacji społeczeństwa obywatelskiego (w tym 16 osób z Polski i 1 z Norweskiego Komitetu Helsińskiego).

Ponadto rozpoczęła się realizacja inicjatyw regionalnych służących wymianie wiedzy i doświadczeń, które wybrano w naborze trwającym do 30.04.2023 r. Do końca roku 2023 zrealizowano 3 spośród 5 inicjatyw regionalnych, na które przyznano dofinansowanie. W realizacji ww. inicjatyw 6 organizacji społeczeństwa obywatelskiego wzięło aktywny udział – 3 polskie i po jednej z Bułgarii, Czech i Chorwacji, oraz łącznie 36 uczestników (w tym 24 z Państw-Beneficjentów i 12 z Polski).

Strona WWW Programu, zawierająca dokumentację wszystkich wydarzeń edukacyjnych oraz dokumentację konkursów, znajduje się pod adresem: <https://aktywniobywatele-regionalny.org.pl/>.

Strona programu na Facebooku: <https://www.facebook.com/aktywniobywateleregionalny>.

Projekt Building Bridges – Civic Capital in Local Communities

Pod koniec 2022 roku Fundacja rozpoczęła realizację niezwykle ważnego projektu grantowego *Building Bridges – Civic Capital in Local Communities* („BB”), który jest finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu CERV (Citizens, Equality, Rights and Values). Karta Praw Podstawowych i traktaty Unii Europejskiej

stanowią ważne źródło praw i wolności dla wszystkich obywateli. Niestety, świadomość wartości europejskich bywa niepełna. Zmiana tego stanu rzeczy, to jeden z głównych celów programu, a więc wzmacnianie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza działających na obszarach wiejskich

Jedno z wielu form wsparcia kierowanego do przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego`

i w miastach do 50 000 mieszkańców oraz promowanie wartości europejskich i praw zawartych w Karcie Praw Podstawowych. Projekt jest zarządzany przez Biuro Zarządu FRDL i ośrodek kielecki.

Projekt BB składa się z dwóch ścieżek – wsparcia szkoleniowo-doradczego oraz programów grantowych. Działania rozpisane są na trzy lata.

By organizacje działały sprawniej i efektywniej, w pierwszej kolejności potrzebują wiedzy. Dlatego pierwszym etapem projektu będzie cykl szkoleń dla przedstawicieli organizacji społecznych. Te ruszą już wiosną 2023 roku. Zdobyta w trakcie szkoleń wiedzę organizacje będą mogły wykorzystać w praktyce dzięki programowi grantowemu oferowanemu w ramach projektu. Beneficjenci będą mogli skorzystać z trzech rodzajów wsparcia finansowego. Małe granty w wysokości od 10 do 20 000 euro przyznawane będą na projekty trwające od 6 do 12 miesięcy. Przewidziano dwa nabory tego typu wniosków. Na tę formę dofinansowania przeznaczono łącznie 800 000 euro. Duże granty zostaną rozdane jeden raz. Będą to projekty trwające od roku do dwóch, oraz mogą zostać wsparte kwotą od 20 do 60 000 euro. Łączna kwota w tym przypadku to 600 000 euro. Ponadto prowadzony będzie ciągły nabór na projekty interwencyjne, na które przeznaczono łącznie 70 000 euro. Organizacje będą mogły otrzymać między 3 a 7 000 euro.

Działania zrealizowane w 2023 r.:

Regranting – ogłoszono 3 konkursy grantowe

1. Konkurs na Granty Interwencyjne (<https://bb.frdl.pl/granty/granty-interwencyjne>)

Konkurs interwencyjny został uruchomiony 9 maja 2023 r.

Alokacja środków: 70 000 EUR.

Kwoty dofinansowania: 3000–8000 EUR (organizacje nie wnoszą wkładu własnego).

Okres realizacji projektów: 3–8 miesięcy.

W naborze otwartym wnioski kierowane były do oceny formalnej i merytorycznej co miesiąc, zgodnie z harmonogramem opublikowanym na stronie internetowej. Celem konkursu było dofinansowanie działań stanowiących odpowiedź na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, zaistniałą w związku z niespodziewanymi wydarzeniami – czyli z uwagi na potrzebę pilnej reakcji i odpowiedzi na zdiagnozowany problem, nie mogą być realizowane w standardowym trybie.

Od 9 maja do 31 grudnia 2023 r. wpłynęły łącznie 62 wnioski. Dofinansowano 4 projekty na łączną kwotę 47,402.35 EUR.

2. Konkurs na Duże Granty (<https://bb.frdl.pl/granty/duze-granty>)

Nabór wniosków w konkursie trwał od 31 maja do 31 lipca 2023 r.

Alokacja środków: 600 000 EUR.

Kwoty dofinansowania: 20 001–60 000 EUR.

Czas realizacji projektów: od 12 do 24 miesięcy.

Celem konkursu jest ochrona i promowanie praw oraz wartości zapisanych w traktatach unijnych, promocja Karty praw podstawowych oraz utrzymanie i dalszy rozwój społeczeństw demokratycznych, opartych na prawie i na praworządności. Dofinansowanie mogą otrzymać projekty, których założenia wpisują się we wskazane priorytety. W ramach konkursu wspierane będą działania, które mogą faktycznie przyczynić się do wypracowania mechanizmów, narzędzi lub metod działania, pozwalających na wzmacnianie sprawczości organizacji społeczeństwa obywatelskiego i ich upodmiotowienia, jako aktywnych uczestników życia społecznego, mających wpływ na rzeczywistość. Finansowanie długoterminowych projektów ma na celu również przeciwdziałanie zjawisku „kurczącej się przestrzeni” dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego („shrinking space”).

W konkursie wpłynęły 204 wnioski. Wnioski odrzucone formalnie: 35. Wnioski skierowane do oceny merytorycznej: 169.

Wyniki projektu zostały opublikowane w dniu 5 października 2023 r.

Dofinansowano 10 projektów, na łączną kwotę dofinansowania: 597 058,60 EUR.

3. Konkurs na Małe Granty – pierwszy nabór (<https://bb.frdl.pl/granty/male-granty-pierwszy-nabor>)

Pierwszy nabór konkursu na małe granty został ogłoszony 6 października 2023 r. i trwał do 6 grudnia 2023 r. Wpłynęło 101 wniosków (rozstrzygnięcie konkursu do 6 lutego 2024 r.).

Alokacja środków: 400 000 EUR.

Kwoty dofinansowania, które można uzyskać: 10 000–20 000 EUR.

Projekty mogą trwać od 6 do 12 miesięcy.

Budowa i wzmacnianie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego

1. Szkolenia i spotkania online (łącznie 80 szkoleń) – <https://bb.frdl.pl/szkolenia-1/o-szkoleniach>

Tematyka: Pozyskiwanie środków na działalność oraz wartości europejskie; dostępność, zarządzanie projektem, promocja projektu, budowa potencjału organizacji:

- Warsztaty inspiracyjne dla grantobiorców – jak przygotować działania zgodne z celami programu CERV – liczba spotkań: 7; liczba uczestników: 134.
- Szkolenia dotyczące składania wniosków w ramach konkursów grantowych organizowanych w projekcie Building Bridges – Granty Interwencyjne – liczba spotkań: 8; liczba uczestników: 54.
- Szkolenia dotyczące składania wniosków w ramach konkursów grantowych organizowanych w projekcie Building Bridges – Duże Granty – liczba spotkań: 11; liczba uczestników: 292.
- Co nam daje członkostwo w Unii Europejskiej? – 1 spotkanie, 14 uczestników.
- Organizacje strażnicze – rola w budowaniu procesów demokratycznych – liczba spotkań: 2; liczba uczestników: 18.
- Dwa cykle szkoleń „Projekt na start” – liczba spotkań: 6, liczba uczestników: 137.
- Kryteria horyzontalne w programie EFS plus – liczba spotkań: 2, liczba uczestników: 30.
- Karta Praw Podstawowych w działalności organizacji – liczba spotkań: 3; liczba uczestników: 32.
- Zapewnienie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach (seria szkoleń) – liczba spotkań: 6, liczba uczestników: 94.
- Szkolenie cykliczne Zarządzanie projektami zgodnie z metodyką Komisji Europejskiej – poziom podstawowy – liczba cykli: 4; liczba uczestników: 69.
- Media społecznościowe w działalności organizacji pozarządowej – liczba spotkań: 6; liczba uczestników: 93.
- Wolontariat w organizacji pozarządowej – 1 spotkanie, 13 uczestników.
- Szkolenia dotyczące składania wniosków w ramach konkursów grantowych organizowanych w projekcie Building Bridges – Małe Granty – liczba spotkań: 4; liczba uczestników: 90.

2. Szkolenia stacjonarne

- Granty interwencyjne – 3 szkolenia, 64 uczestników.
- Karta Praw Podstawowych jako instrument w budowaniu społeczeństwa otwartego – 1 szkolenie, 9 uczestników.
- Diagnoza zasobów, potencjałów, problemów i wyzwań środowiska lokalnego – liczba spotkań: 7, liczba uczestników: 140.
- Diagnoza wewnętrzna i zewnętrzna organizacji – 1 szkolenie, 19 uczestników.
- Zarządzanie organizacją, w tym zagadnienia związane z wypaleniem zawodowym – 1 szkolenie, 16 uczestników.
- Uproszczona ewidencja księgową i sprawozdawczość w organizacjach pozarządowych – 2 szkolenia, 30 osób.
- Szkolenia w trakcie Krajowego Kongresu Współpracy Lokalnej: 5 szkoleń, 280 osób.

3. Pierwszy Krajowy Kongres Współpracy Lokalnej

Pierwszy Krajowy Kongres Współpracy Lokalnej odbył się w Warszawie w dniach 19–20 września 2023 roku. Podczas dwóch dni wzięło w nim udział ponad 300 osób. W trakcie Kongresu odbyły się między innymi trzy panele dyskusyjne poświęcone ochronie praw obywatelskich, działaniom strażniczym i współpracy trzeciego sektora z samorządem. Drugi dzień Kongresu poświęcony został na sesję warsztatową, podczas której w mniejszym gronie, rozmawiano o aktywizacji obywatelskiej młodzieży, współpracy z instytucjami oświatowymi, aktywizacji seniorów czy sposobach komunikacji w organizacjach pozarządowych.

Pełny opis wydarzenia, wraz z programem i listą prelegentów oraz relacją, znajduje się pod linkiem: <https://kongreswspolpracy.pl/>.

Wydarzenie skierowane było do przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami.

łącznie w Kongresie wzięło udział 301 osób, w tym: 202 kobiety i 99 mężczyzn.

CSO (organizacje społeczeństwa obywatelskiego): 244

JST (przedstawiciele samorządów odpowiedzialni za współpracę lokalną z organizacjami): 25

Prelegenci: 32 osoby (14 mężczyzn, 18 kobiet)

4. Fora tematyczne – 4 fora stacjonarne, 107 uczestników Building Bridges, to także doskonała okazja do tzw. networkingu. Służą temu – poza szkoleniami – spotkania sieciujące. Uczestnicy tych spotkań mają okazję do wymiany doświadczeń podczas dorocznego Krajowego Kongresu Współpracy Lokalnej. W działaniach networkingowych

istotny akcent jest położony na doskonalenie modelu współpracy administracji publicznej, w tym JST, i organizacji pozarządowych.

Projekt będzie realizowany do 30 listopada 2025 roku.

Modelowe rozwiązania wzmacniające udział obywateli w decydowaniu o sprawach lokalnych

Jest to projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny. Okres realizacji przypadł na czas 1.02.2021–30.04.2024 r., a kwota dofinansowania wynosi 399 609,50 euro. Celem projektu jest wzmocnienie kultury demokratycznej i świadomości obywatelskiej. Jego osiągnięcie odbywa się poprzez:

- diagnozę demokracji lokalnej w Polsce wskazującą najważniejsze mechanizmy blokujące i/lub wzmacniające partycypację obywatelską w podejmowaniu decyzji na poziomie lokalnym, w ramach diagnozy przeprowadzone zostaną kompleksowe badania w dwóch regionach, obejmujące m.in. wywiady indywidualne, wywiady grupowe i badania ankietowe,
- opracowanie modelowych rozwiązań zwiększających zaangażowanie obywatelskie oraz wytycznych i zaleceń dla decydentów na szczeblu samorządowym,
- opracowanie wytycznych, rekomendacji i propozycji rozwiązań systemowych służących wzmocnieniu mechanizmów partycypacji obywatelskiej i budowania kapitału społecznego na poziomie lokalnym.

Do przeprowadzenia pogłębionych badań Fundacja wybrała dwa regiony zróżnicowane pod względem poziomu świadomości obywatelskiej i kultury demokratycznej, ze szczególnym uwzględnieniem wyborów, działań obywatelskich i protestów – województwo pomorskie i podkarpackie. Badacze stawiali konkretne pytania, aby postawić diagnozę na temat stanu demokracji lokalnej oraz lepiej zrozumieć najważniejsze mechanizmy blokujące jej rozwój. Opracowaniem metodologii badań w pierwszej fazie projektu zajmowali się eksperci, którzy w tym celu przeprowadzili szczegółowy research na temat decentralizacji i partycypacji obywatelskiej w krajach UE.

Wyniki badań oraz sformułowane w oparciu o nie postulaty opracowano w formie publikacji, które dostępne są w wolnym dostępie na stronie [Fundacji](#).

Publikacja postulatów powstałych w oparciu o badania

Najważniejsze działania:

Etap 1 – Integracja istniejących diagnoz i opracowanie metodologii

Przygotowano opis metodologii badawczej do zbiorczego raportu z badań. Dokument obejmuje metodę badania oraz informację o jego przebiegu i składa się z dwóch części. W metodologii opisano problem badawczy oraz obszary problemowe, na których skupiono prace badawcze, tj. więzi społeczne, mechanizmy mobilizacji społecznej, formowanie i artykulacja interesów grupowych oraz przywództwa. Opisano sposób oraz czynniki, którymi się kierowano przy wyborze gmin, w których były przeprowadzone badania jakościowe. Dokument zawiera także ewidencję narzędzi badawczych oraz elementów procesu badawczego. Druga część dokumentu to ewidencja badanych lokalizacji i respondentów.

Etap 2 – Diagnoza kultury demokratycznej i świadomości obywatelskiej (w 2 regionach)

Zrealizowano badanie sondażowe w oparciu o uzgodnioną procedurę doboru próby i na podstawie uzgodnionego kwestionariusza – ogólnokrajowe badanie CATI na reprezentowanej próbie dorosłych mieszkańców Polski (N=2000) z dodatkowym rozbudowaniem badania do prób reprezentowanych dla dorosłych mieszkańców województw pomorskiego i podkarpackiego (booster – liczebność próby N=1000 dla każdego województwa).

Po przeprowadzeniu badania wyłoniony zespół dokonał kontroli jakości realizacji badania na podstawie bazy danych respondentów, którą otrzymaliśmy od firmy przeprowadzającej badanie. Kontrola pracy ankierów przebiegała od dnia 13 do 17.03.2023 roku.

Celem kontroli było sprawdzenie wiarygodności i rzetelności przeprowadzonych badań. Zweryfikowano ponad 10% respondentów. Wynik kontroli był ogólnie pozytywny. Nad przebiegiem kontroli czuwała asystentka ds. organizacyjnych. Ponadto:

- przygotowano raport opisujący wyniki przeprowadzonego badania sondażowego;
- zostały zlecone i zakończone prace nad kolejnym etapem publikacji *Kapitał obywatelski społeczności lokalnych*;
- zakończono redakcję dwóch raportów regionalnych.

Etap 3 – Opracowanie wytycznych dotyczących rozwiązań sprzyjających zaangażowaniu i współpracy obywateli na poziomie lokalnym oraz propozycji zmian legislacyjnych

31 marca 2023 r. zorganizowano seminarium rozpoczynające cykl warsztatów. Przedtem wybrano ekspertki i moderatorki, które miały wziąć udział w moderowaniu dyskusji, a także ich zadaniem było m.in. wsparcie zespołu w przygotowaniu seminarium, przedstawienie wstępnej koncepcji warsztatów uczestnikom seminarium. Następnie były zaangażowane w realizację warsztatów.

Seminarium cieszyło się dużym zainteresowaniem, zaproszeni goście chętnie uczestniczyli w spotkaniu, licząc na możliwość dyskusji, podzielenie się swoim doświadczeniem w temacie partycypacji i zapoznania się z wynikami badań. Ostatecznie w seminarium uczestniczyło więcej osób niż było zaplanowane w projekcie, bowiem łącznie wzięło udział 40 osób (20K, 20M). Byli to m.in. przedstawiciele samorządów, działacze społeczni, liderzy organizacji pozarządowych skupiających się na zaangażowaniu obywatelskim i procesach partycypacyjnych, decydenci, akademicy.

Seminarium miało formę pogłębionych konsultacji społecznych na temat wyników dotychczas przeprowadzonych badań jakościowych i ilościowych.

Wyłoniono zespół 10 ekspertów i ekspertek, których zaangażowano do pracy warsztatowej. Ekspertami są bowiem przedstawiciele samorządów, akademicy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, działacze społeczni z różnych części Polski.

Przeprowadzono cykl dwudniowych warsztatów. Spotkania warsztatowe odbywały się od kwietnia do września 2023 r.

Podczas warsztatów, eksperci pracowali nad rekomendacjami w zakresie wzmocnienia udziału mieszkańców i mieszkanek w kształtowaniu polityk publicznych na poziomie lokalnym. W wyniku prac warsztatowych powstał dokument, który zawiera 9 postulatów. Dokument opisuje kwestie związane z tym jak zachęcać i edukować mieszkańców do partycypacji, kwestie związane z udziałem organizacji pozarządowych we współdecydowaniu o tym, co się dzieje w gminie, kwestie związane z przejrzystością gminnych finansów, jak również tematy związane z przejrzystością procesu planowania przestrzennego.

Z dokumentu można się m.in. dowiedzieć jak obecnie wyglądają procesy partycypacji w Polsce, dlaczego tak istotne jest zachęcanie jednostek samorządu terytorialnego różnego szczebla do włączania mieszkańców i mieszkanek w podejmowanie decyzji; jakie korzyści z tego płyną, i co należałoby zrobić, aby wesprzeć tę współpracę.

Wprowadzenie niektórych z proponowanych rozwiązań nie będzie możliwe bez zmian w przepisach prawa, dlatego też zaangażowano do pracy legislatora, który przygotowuje projekt ustawy o roboczym tytule „Wzmacniania obywateli w kształtowaniu polityk publicznych na poziomie lokalnym” wraz z uzasadnieniem.

W roku 2023 realizowane były działania, w które angażowani byli przedstawiciele samorządów, działacze społeczni, liderzy organizacji pozarządowych skupiający się na zaangażowaniu obywatelskim i procesach partycypacyjnych, decydenci, akademicy, ok 40 osób – większość z nich to osoby w wieku 30-64, proporcja między kobietami a mężczyznami była 50% do 50%. Są to główne grupy odbiorców, wśród których w kolejnym etapie będą trafiały wyniki prac projektowych.

Link do strony Projektu: <http://modelowe-rozwiazania.frdl.org.pl/>.

Nowa jakość konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym – edycja II

Wielu mieszkańców nie zdaje sobie sprawy, że posiadają wpływ na kształtowanie przestrzeni swojego miasta czy wioski. Jednakże, istnieją gminy, które organizują pogłębione konsultacje społeczne w celu opracowania dokumentów planistycznych. W tym procesie mogły pomóc zarówno FRDL, oferujący wsparcie finansowe i eksperckie, jak i projekt „Nowa jakość konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym – edycja II”. Projekt ten, finansowany ze środków UE (POWER, działanie 2.19), a realizowany przez Biuro Zarządu FRDL, umożliwił gminom otrzymanie grantu w wysokości do 31 500 złotych na przeprowadzenie pogłębionych konsultacji społecznych, które wykraczają poza wymogi ustawy z dn. 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Głównym celem projektu było opracowanie i popularyzacja innowacyjnych metod prowadzenia pogłębionych konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym. Konsultacje te pozwalały na wyrażenie opinii przez wszystkich zainteresowanych mieszkańców, a także stanowiły ważny głos w dyskusji o przyszłości miejscowości, w których żyją. Ich przeprowadzenie przyczynia się do poprawy jakości dokumentów planistycznych oraz umiejętności pracowników JST w zakresie włączania społeczności lokalnych w procesy planistyczne.

Gminy biorące udział w projekcie to: Biecz (woj. małopolskie), Cedry Wielkie (woj. pomorskie), Chorzele (woj. mazowieckie), Drobin (woj. mazowieckie), Hanna (woj. lubelskie), Kaliska (woj. pomorskie), Kościelisko (woj. małopolskie), Kurzętnik (woj. warmińsko-mazurskie), Lewin Brzeski (opolskie), Lipnica (woj. pomorskie), Michałowice (woj. mazowieckie), Osieck (woj. mazowieckie), Osieczna (woj. pomorskie), Parchowo (woj. pomorskie), Rozprza (woj. łódzkie), Stolno (woj. kujawsko-pomorskie), Trawniki (woj. lubelskie), Ulan-Majorat (woj. lubelskie), Wijewo (woj. wielkopolskie), Wieliszew (woj. mazowieckie), Wyry (woj. śląskie), Zagnańsk (woj. świętokrzyskie), Zielonka (woj. mazowieckie).

Jednym z najważniejszych wskaźników zaplanowanych do osiągnięcia było przedłożenie do uchwalenia przez radę gminy projektu konsultowanego dokumentu planistycznego. Do końca 2022 roku wszystkie gminy biorące udział w projekcie zakończyły działania konsultacyjne, które były realizowane zgodnie z przygotowanym przez siebie Indywidualnym Planem Konsultacji (IPK). W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2023 r. gminy przekazywały uchwały o zmianie, bądź przyjęciu nowych dokumentów planistycznych. Końcowe rozliczenie projektu zostało zaakceptowane w II półroczu 2023 r.

Konsultacje społeczne w formie spaceru badawczego w gminie Michałowice

Warsztaty projektowe w Lewinie Brzeskim

Projekty realizowane w Ośrodkach FRDL

Białystok

Ośrodek w Białymstoku zrealizował 1 projekt w partnerstwie z Fundacją Infotech pn. INFOTECH - wysokie standardy kształcenia zawodowego w #puszczykrzemowej 2.0 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020.

Celem projektu jest podniesienie kompetencji zawodowych przez 100 uczniów i uczennic oraz 15 nauczycieli i nauczycielek z Technikum Programistycznego Infotech poprzez udział w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, rozwijających kompetencje kluczowe, szkoleniach podnoszących kwalifikacje oraz stażach zawodowych 30 uczniów i uczennic oraz 2 nauczycieli o nauczycielek do końca września 2023 r.

Działania realizowane w 2023 roku:

- Zajęcia dydaktyczne podnoszące kompetencje matematyczne i z języka angielskiego.
- Zajęcia wyrównawcze z matematyki.
- Wsparcie uczniów w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy (przygotowanie uczniów do egzaminu certyfikującego TELC dla 16 osób, egzamin certyfikacyjny z języka oprogramowania PECP, Linux – 13 osób).
- Zakupy projektowe – doposażenie sal dydaktycznych w specjalistyczny sprzęt informatyczny, doposażenie szkoły w infrastrukturę sieciową.

Kwota dofinansowania projektu wyniosła 3 441 037,90 zł.

Kielce

Ośrodek w Kielcach zrealizował 2 projekty:

- *Świętokrzyski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (ŚOWES)* – realizowany w partnerstwie z Caritas Diecezji Kieleckiej, Fundacją Centrum Europy Lokalnej, Fundacją Agencja Rozwoju Regionalnego. Projekt był finansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020, działanie 9.3.1. Wsparcie sektora ekonomii społecznej.

Kwota dofinansowania na Ośrodek: 1 343 615,00 zł.

Realizacja w okresie 1.09.2019–31.10.2023.

<https://www.facebook.com/sowes.poludniowy>.

<https://sowes.caritas.pl/>.

W 2023 roku kontynuowano realizację w ramach współpracy w Świętokrzyskim Ośrodku Wsparcia Ekonomii Społecznej. Zrealizowano 6 Południowych Forów Ekonomii Społecznej, odbyła się wizyta studyjna („KRAINA RUMIANKU”) dla 25 osób uczestniczących oraz wyjazdowe Południowe Forum Ekonomii Społecznej w województwie dolnośląskim (dla 25 osób uczestniczących). Został zorganizowany Jarmark Ekonomii Społecznej we wrześniu 2023 roku oraz wydana została publikacja PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ SPOŁECZNA- OD POMYSŁU DO SUKCESU, autorstwa Agnieszki Migoń oraz Katarzyny Kozieł, kadry ŚC FRDL. Realizacja projektu przez FRDL w sposób znaczący przyczyniła się do promowania idei ekonomii społecznej w województwie świętokrzyskim oraz wsparcia istniejących a także powstawania nowych podmiotów.

- „GÓRNOlotni Seniorzy – wsparcie dla osób starszych i z niepełnosprawnością z terenu gminy Górno”. Projekt był realizowany w partnerstwie z Centrum Usług Społecznych w Górnem. Finansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020, działanie 9.2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych

Realizacja w okresie 1.07.2021–30.06.2023.

Kwota dofinansowania na Ośrodek: 163 549,75 zł.

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100066873319201>.

W czerwcu 2023 r. zakończyła się realizacja projektu, którego celem było zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych dla seniorów i osób niesamodzielnych z terenu Gminy Górno. W ostatnim roku naszych działań w Klubie Seniora, w miejscowości Radlin, cyklicznie nadal odbywały się zajęcia dla Seniorów: artystyczne, muzyczne, sportowe, kulinarne, ogrodnicze, zajęcia z dietetykiem, porady prawnicze, zajęcia z psychologiem czy też zajęcia ze specjalistą ds. dbania o piękno. Cieszyły się ogromnym zainteresowaniem!

Na zajęciach muzycznych seniorzy trenowali nie tylko śpiew, ale także poznawali różne rodzaje tańców oraz przygotowywali swoją własną piosenkę.

Zdobyte podczas zajęć umiejętności Seniorzy wykorzystali podczas warsztatów z dziećmi, które sami poprowadzili w czerwcu, co stanowiło podsumowanie działań w ramach szeroko pojętej integracji międzypokoleniowej, którą realizowali w trakcie wielu spotkań z dziećmi od początku trwania projektu. Seniorzy uczestniczyli w różnych wydarzeniach na terenie gminy Górno. W marcu, na kiermaszu wielkanocnym, zdobyli pierwsze miejsce

Spotkanie z seniorami w ramach projektu

w konkursie na palmę wielkanocną. Brali udział w Senioraliach w Busku-Zdroju, gdzie wraz z innymi klubami reprezentowali gminę Górnio. Była to również okazja do zaprezentowania swoich rękodzieł stworzonych na zajęciach artystycznych. Warto wspomnieć o organizowanych dla Seniorów wyjściach do kina, kawiarni oraz teatru. Na spotkaniu z okazji zakończenia projektu wszystkim towarzyszyło wiele emocji. Na posesji Klubu Seniora posadzono drzewo będące symbolem trwania i nieprzemijalności, drzewa bowiem zdają się spajać przeszłość z teraźniejszością i przyszłością, dlatego też chwila jego zasadzenia była niezwykle wzruszająca. Działo się dużo dobrego. Zajęcia rozwijały pasje, umiejętności oraz poszerzały wiedzę. Podczas licznych wyjazdów Seniorzy poznali nowe miejsca i mnóstwo ciekawych oraz serdecznych osób. Najistotniejsza jednak we wszystkich działaniach była bezcenna dla Seniorów możliwość kontaktu z drugim człowiekiem.

Kraków

Ośrodek w Krakowie realizował 8 projektów:

- MOWES2 – Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – Krakowski Obszar Metropolitalny (KOM). Projekt realizowany był w partnerstwie: Fundacja Gospodarki i Administracji Publicznej (lider), Fundacja Biuro Inicjatyw

Społecznych, Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej S.A., Spółdzielnia Socjalna OPOKA. Wartość projektu: 13 201 333,70 zł, a budżet przypadający na FRDL, ośrodek małopolski (MISTiA): 2 687 048,36 zł.

Źródło dofinansowania: Europejski Fundusz Społeczny, Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020, 9 Oś Priorytetowa Region spójny społecznie, Działanie 9.3. Wsparcie ekonomii społecznej.

Okres realizacji projektu: luty 2020 – wrzesień 2023 (projekt zakończony).

Celem projektu było zwiększenie potencjału, w szczególności zatrudnieniowego, sektora ekonomii społecznej w subregionie KOM. Grupę docelową natomiast stanowili:

- mieszkańcy KOM zainteresowani założeniem, prowadzeniem lub pracą w podmiotach ekonomii społecznej (PES), przedsiębiorstwach społecznych (PS),
- PES, w tym NGO, spółdzielni, podmiotów reintegracji, PS z KOM,
- jednostki samorządu terytorialnego, instytucji rynku pracy i pomocy społecznej oraz przedsiębiorców z KOM.

Działania projektowe obejmowały usługi animacji lokalnej, rozwoju (w tym zwiększenia zatrudnienia w sektorze ES) i wsparcia istniejących PES oraz przyczyniały się do:

- tworzenia i rozwoju podmiotów obywatelskich, budowy i wsparcia partnerstw na rzecz ES i partycypacji, wyszukiwania czy wspierania liderów oraz animatorów lokalnych, inicjowania tworzenia nowych PES, w tym PS,
- podnoszenia wiedzy i rozwoju umiejętności potrzebnych do zakładania czy prowadzenia PS,
- tworzenia nowych miejsc pracy w PS przez przyznanie środków finansowych,
- zwiększania trwałości miejsc pracy w PS przez wsparcie pomostowe, finansowe i merytoryczne,
- rozwoju istniejących PES przez doradztwo biznesowe, prawne, finansowe, szkolenia, opracowywanie planów i strategii, mentoring, coaching, wizyty studyjne, wsparcie dla usług oferowanych przez PES (granty),
- poszerzania wiedzy dotyczącej sektora PES przez udostępnienie materiałów edukacyjnych oraz funkcjonowanie Punktu Coworkingu Społecznego, będącego przestrzenią do pracy i spotkań osób oraz grup planujących utworzenie bądź rozwijanie PES, w tym PS.

Punkt Coworkingu Społecznego

Główne efekty projektu:

- 122 miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych,
- 154 podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem,
- 200 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem,
- 121 grantów udzielonych podmiotom ekonomii społecznej na sfinansowanie lokalnych inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej.

Strona www projektu: <https://mistia.org.pl/projekty-1/projekty-w-realizacji/mowes-2-malopolski-osrodek-wsparcia-ekonomii-spoecznej-krakowski-obszar-metropolitalny>, <http://es.malopolska.pl/owesy/subregion-krakowski>.

Działania podjęte i zrealizowane w roku 2023:

- animacja grup inicjatywnych,
- spotkania animacyjne i sieciujące,
- wizyta studyjna,
- wsparcie istniejących przedsiębiorstw społecznych,
- a także – w związku z nieuzasadnioną militarną agresją Rosji na Ukrainę – zrealizowano mechanizm zakupów interwencyjnych, jako pomoc osobom dotkniętym konfliktem.

Projekt został zakończony 30 września 2023 r.

- MOWES2 – Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – Małopolska Zachodnia (MZ) był realizowany przez: Fundację Biuro Inicjatyw Społecznych (lider), Fundację Gospodarki i Administracji Publicznej, Agencję Rozwoju Małopolski Zachodniej S.A., FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji, Spółdzielnia Socjalna OPOKA.

Wartość projektu: 7 027 181,26 zł, natomiast budżet na działania realizowane przez FRDL (MISTiA) wynosił 51 776,60 zł. Źródło dofinansowania: Europejski Fundusz Społeczny, Regionalny Program Operacyjny Województwa

Małopolskiego na lata 2014–2020, 9 Oś Priorytetowa Region spójny społecznie, Działanie 9.3. Wsparcie ekonomii społecznej.

Okres realizacji projektu: luty 2020 – wrzesień 2023 (projekt zakończony).

Charakterystyka całego projektu:

Cel projektu: Celem projektu MOWES2 – Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – MZ było zwiększenie potencjału, w szczególności zatrudnieniowego, sektora ekonomii społecznej w subregionie.

Projekt kierowany był do:

- mieszkańców MZ zainteresowanych założeniem, prowadzeniem lub pracą w podmiotach ekonomii społecznej (PES), przedsiębiorstwach społecznych (PS),
- PES, m.in. NGO, spółdzielni, podmiotów reintegracji, PS z MZ,
- jednostek samorządu terytorialnego, instytucji rynku pracy i pomocy społecznej oraz przedsiębiorców z MZ.

Działania projektowe obejmowały usługi animacji lokalnej, rozwoju (w tym zwiększenia zatrudnienia w sektorze ES) i wsparcia istniejących PES oraz przyczyniały się do:

- tworzenia nowych miejsc pracy w PS przez przyznanie środków finansowych,
- zwiększania trwałości miejsc pracy w PS przez wsparcie pomostowe finansowe i merytoryczne,
- rozwoju istniejących PES przez doradztwo biznesowe, prawne, finansowe, szkolenia, opracowywanie planów i strategii, mentoring, coaching, wizyty studyjne, wsparcie dla usług oferowanych przez PES (granty),
- poszerzania wiedzy dotyczącej sektora PES przez udostępnienie materiałów edukacyjnych oraz funkcjonowanie Punktu Coworkingu Społecznego, będącego przestrzenią do pracy i spotkań osób oraz grup planujących utworzenie bądź rozwijanie PES, w tym PS.

Główne efekty projektu:

- 66 miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych,
- 54 podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem,
- 76 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie,
- 54 granty udzielone podmiotom ekonomii społecznej na sfinansowanie lokalnych inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej.

Strona www projektu: <http://es.malopolska.pl/owesy/subregion-zachodni>.

W 2023 r. – w związku z agresją Rosji na Ukrainę – w ramach projektu wdrożono mechanizm zakupów interwencyjnych, jako pomoc osobom przybywającym do Polski po 24 lutego 2022 r., a także na terenie objętym konfliktem. Projekt został zakończony 30 września 2023 r.

- Inkubator Włączenia Społecznego (IWS),

Realizatorzy projektu: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (ROPS), FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji, Centrum Ewaluacji Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ). Wartość projektu: 6 000 000 zł, a budżet przypadający na FRDL (MISTiA) wynosił: 706 015,83 zł.

Źródło dofinansowania: Program POWER 2014–2020, Oś priorytetowa IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie 4.1. Innowacje społeczne, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Okres realizacji projektu: październik 2020 – grudzień 2023 (projekt zakończony).

Założenia i cel projektu: Projekt Inkubator Włączenia Społecznego (IWS) został zainicjowany z myślą o wsparciu i promocji innowacyjnych rozwiązań mających na celu redukcję problemów związanych z wykluczeniem społecznym. Poprzez innowacje społeczne, projekt umożliwiał integrację i aktywizację osób oraz grup społecznych zagrożonych marginalizacją, np. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, uchodźców, cudzoziemców, osób dyskryminowanych, dzieci i młodzież w pieczy zastępczej.

Projekt zakładał udzielenie wsparcia dla 60 innowacyjnych inicjatyw społecznych, poprzez udzielenie mikro grantów w wysokości maksymalnie do 100 000 zł. Inkubator skupiał się na opracowywaniu, testowaniu i wdrażaniu rozwiązań, które mogą znacząco wpłynąć na jakość życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Grupa docelowa: wsparcie projektu kierowane było do dwóch grup docelowych:

- podmiotów/osób mających pomysł na innowacyjne narzędzie, metodę lub rozwiązanie, które przyczyniają się do włączenia społecznego osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in.: osoby fizyczne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, w tym z sektora ekonomii społecznej, inne podmioty działające na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- odbiorców/użytkowników bezpośrednich innowacji wypracowanych przez powyższe podmioty - osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym.

Działania:

1. Przygotowanie procedur grantowych – opracowanie procedur udzielania, w ramach projektu, grantów na testowanie i wdrażanie innowacji społecznych przez podmioty/osoby mające pomysł na innowacyjne narzędzie, metodę lub rozwiązanie, które przyczyniają się do włączenia społecznego osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (odpowiedzialność ROPS, FRDL, UJ).
2. Nabór grantobiorców – rekrutacja i animacja lokalna – docieranie do potencjalnych grantobiorców, animowanie, inspirowanie i motywowanie do kreowania innowacji społecznych poprzez: mobilny punkt konsultacyjny realizujący: śniadania przy innowacjach, webinary, ogólnopolską akcję konsultacyjno-informacyjną, konsultacje on-line, maratony kreowania innowacji społecznych, a jednocześnie realizacja rekrutacji grantobiorców (ROPS, FRDL, UJ).
3. 3. Udzielenie grantów – opracowanie specyfikacji innowacji społecznych, wybór grantobiorców, udzielenie 60 grantów, monitoring i rozliczenie udzielonych grantów (ROPS).
4. Wsparcie grantobiorców i ewaluacja innowacji społecznych – wsparcie merytoryczne realizatorów grantów poprzez pomoc oraz konsultacje udzielane przez opiekunów innowacji społecznych, realizację warsztatów, a także ewaluacja wypracowanych dzięki grantom innowacji społecznych pod kątem trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności (FRDL, UJ).
5. Wybór rozwiązań do upowszechniania – wybór 9 najlepszych innowacji społecznych, opracowanie strategii komercjalizacji innowacji społecznych (ROPS, FRDL, UJ).
6. Upowszechnianie i podjęcie działań w zakresie włączenia innowacji do polityki i praktyki – realizacja spotkań upowszechniających i podjęcie działań zmierzających do włączenia dobrych praktyk innowacyjnych do polityk publicznych.

Główne efekty projektu:

- przyznanie 60 grantów na rozwój innowacji,
- opracowanie i przetestowanie 60 innowacji społecznych,
- zrealizowanie 24 śniadań przy innowacjach – spotkań animujących innowacje społeczne,

- organizacja międzynarodowej wizyty studyjnej innowatorów i innowatorek projektu w Eindhoven (Holandia) na Dutch Week Design,
- przeprowadzenie 12 spotkań konsultacji społecznych z potencjalnymi użytkownikami innowacji społecznych,
- wybór 9 najlepszych innowacji do upowszechniania,
- organizacja 5 spotkań upowszechniających najlepsze innowacje społeczne.

Główne zadania FRDL MISTIA:

Śniadania przy innowacjach: cykl 24 inspirujących spotkań warsztatowych, które miały na celu animację pomysłów na innowacje społeczne.

Organizacja wizyty studyjnej w Eindhoven: w dniach 24–27 października 2023 roku, grupa 18 innowatorów i innowatorek wzięła udział w międzynarodowej wizycie studyjnej organizowanej przez FRDL MISTIA w Eindhoven, w Holandii. Uczestnicy wzięli udział w Dutch Design Week 2023 – jednym z najważniejszych europejskich festiwali designu. Podczas czterodniowej wizyty innowatorzy i innowatorki mogli obserwować na żywo, jak kreatywność i innowacyjne podejście są stosowane do rozwiązywania globalnych problemów społecznych czy środowiskowych.

Opieka nad innowacjami: FRDL zapewniało wsparcie dla 28 innowacji społecznych, w tym dla innowacji „Patryk i kropka” – zbiór opowiadań w języku ETR dla młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, która została uznana przez Radę Innowacji Społecznych za najlepszą innowację IWS, a która realizowana była pod opieką Specjalistki FRDL MISTIA.

Konsultacje społeczne: organizacja 12 spotkań z potencjalnymi użytkownikami wypracowanych innowacji społecznych.

W 2023 r. świadczono wsparcie merytoryczne grantobiorców oraz dokonano ewaluacji wypracowanych w projekcie innowacji społecznych pod kątem trafności, skuteczności, efektywności i użyteczności. Spośród wszystkich wykreowanych innowacji wybrano 9 najlepszych, które były następnie upowszechniane jako dobre praktyki, w tym podczas konferencji w Krakowie. Opracowano również plany komercjalizacji innowacji społecznych oraz podjęto działania zmierzające do włączenia najlepszych rozwiązań do polityk publicznych. Ponadto, w październiku zrealizowano międzynarodową wizytę studyjną Eindhoven, dedykowaną dla innowatorów i innowatorek, którzy dzięki temu mieli możliwość poznania najnowszych trendów w dziedzinie innowacji społecznych oraz zrównoważonego rozwoju w skali globalnej.

Strona www projektu: <https://mistia.org.pl/projekty-1/projekty-w-realizacji/inkubator-wlaczania-spoiecznego>, <https://rops.krakow.pl/innowacje-spoieczne/inkubator-wlaczania-spoiecznego-projekt-zakonczony/o-projekcie>.

- Stworzenie inkubatora innowacji społecznych w obszarze wykluczenia społecznego został zakończony w lutym 2023 r. Źródło dofinansowania: Program POWER 2014–2020, Oś priorytetowa IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie 4.1. Innowacje społeczne, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Okres realizacji projektu: marzec 2020 – luty 2023.

Ponadto ośrodek małopolski realizował jeszcze 4 projekty międzynarodowe:

- COOLSKILLS – cultural heritage as a fountain of modern youth skills,
- GREEN FOOTPRINT – youth skills for climate and environment literacy,
- RATIO – Działania regionalne na rzecz wprowadzania innowacji do programów operacyjnych,
- Visegradopedia – Guide to the Four Visegrad Countries.

Opis powyższych projektów znajduje się w rozdziale IV: Projekty międzynarodowe oraz rozwój demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego za granicą.

Opole

Ośrodek w Opolu zrealizował 4 projekty, w tym dwa pn. *Bliżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej – II i III edycja; NieSamiDzielni – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne – II edycja; „RAZEM ŁATWIEJ” – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne oraz ich opiekunów faktycznych.*

Ponadto ośrodek realizuje zlecone przez Urząd Marszałkowski zadania publiczne świetnie wpisujące się w cele statutowe Fundacji:

- Regionalny Dzień Seniora – kwota zadania 97 500 zł. Realizacja zadania polegała na zorganizowaniu Regionalnego Dnia Seniora pod hasłem „Młodość przychodzi z wiekiem”. Wydarzenie odbyło się 21 września 2023 r. w Centrum Wystawienniczo-Kongresowym w Opolu, gdzie łącznie wzięło udział 750 osób. Uczestnicy mieli do dyspozycji różne strefy aktywności: tj.: strefę zdrowia i urody, strefę bezpieczeństwa oraz strefę wolnego czasu – łącznie prezentacja oferty dot. zainteresowań, usług – tj. 21 stoisk z ofertą przeznaczoną dla seniorów i ich rodzin. Umożliwiło to kompleksowe dotarcie z różnorodną ofertą do seniorów. Ponadto dla wszystkich uczestników był dostępny program artystyczny oraz catering. Dzień Seniora zakończyła wspólna aktywność z animatorem.

- Siła regionu w seniorach – kwota zadania 9000 zł. Było to szkolenie dla Rady Seniorów Województwa Opolskiego i Rad Seniorów, w którym wzięło udział 50 osób.
- „Profesjonalni – pomocni. Zakup laptopów i monitorów do ośrodka” – kwota zadania 11000 zł. Ze środków zadania doposażono ośrodek w sprzęt, tj. 2 laptopy i 4 monitory.

Kolejne oferty zostały złożone w styczniu 2024 r., m.in. na zorganizowanie konferencji senioralnej (80 000 zł).

Zielona Góra

- Rozkręcamy społeczny biznes! – to projekt realizowany i zakończony przez ośrodek lubuski w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2014–2020, poddziałanie 7.6.1. Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej. Projekt był realizowany w partnerstwie z Fundacją na rzecz Collegium Polonicum i Wojewódzkim Urzędem Pracy w Zielonej Górze na prowadzenie Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020. Wartość projektu ogółem wynosiła 15 344 079,96 zł, natomiast budżet przypadający na ośrodek w Zielonej Górze to 896 923,50 zł.

Celem projektu był wzrost potencjału sektora ekonomii społecznej w województwie lubuskim poprzez trwałą integrację społeczną i zawodową osób, które z różnych powodów wypychane są poza margines rynku pracy, zwiększeniu zatrudnienia tworząc nowe miejsca pracy, a także poprzez działania wspierające jakość funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Naszym głównym zadaniem jest kompleksowe wsparcie w zakresie zakładania przedsiębiorstw społecznych i późniejszego rozwijania ich działalności, a także wzmacniania znaczenia lubuskich podmiotów ekonomii społecznej w lokalnym środowisku, poprzez tworzenie klimatu przyjaznego rozwojowi ekonomii społecznej.

Podejmowane działania skierowane były na wzmocnienie potencjału sektora ekonomii społecznej poprzez integrację, zwiększenie zatrudnienia oraz działania wspierające jakość funkcjonowania PES. FRDL Ośrodek Regionalny w Zielonej Górze, poprzez swoje działania, intensywnie wspierał jednostki sektora pozarządowego. Podkreślił swoją pozycję, jako prężnie działająca organizacja z dużym doświadczeniem. Z zaproszenia skorzystały fundacje i stowarzyszenia obywatelskie, społeczne, działające przy instytucjach publicznych. Cykl bezpłatnych szkoleń z Klauzul społecznych skierowanych dla jednostek samorządu terytorialnego umożliwił wzmocnienie marki Fundacji, jako partnera sektora publicznego.

Część działań, za które była odpowiedzialna FRDL – Ośrodek Regionalny w Zielonej Górze, to m.in. cykl działań edukacyjnych podnoszących wiedzę i umiejętności, w tym:

1. Bezpłatne szkolenia:
 - w zakresie stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych,
 - z animacji dla PES, lokalnych liderów, osób chcących założyć PES,
 - z prawnych aspektów prowadzenia działalności gospodarczej w PES,
 - fundraisingowych w PES,
 - biznes społecznie odpowiedzialny,
 - warsztatów dla osób wykluczonych pn. ABC Przedsiębiorczości społecznej,
 - szkoleń z cyklu Finanse w PES,
 - szkoleń skierowanych do organizacji pozarządowych.
2. Bezpłatne szkolenia i warsztaty branżowe dla przedstawicieli spółdzielni socjalnych utworzonych w ramach projektu. Uczestnicy szkoleń uzyskali certyfikaty potwierdzające nabycie kwalifikacji zawodowych.

Projekt zakończył się 30 czerwca 2023 r.

Uczestniczki projektu

Tabela 2. Spis wszystkich projektów realizowanych w 2023 roku:

Lp.	Nazwa projektu	Ośrodek
1.	INFOTECH – wysokie standardy kształcenia zawodowego w #puszczykrzemowej 2.0	Białystok
2.	Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny	Biuro Zarządu
3.	BUILDING BRIDGES – Civic Capital in Local Communities	Biuro Zarządu/Kielce
4.	COOLSKILLS – cultural heritage as a fountain of modern youth skills	Kraków
5.	Decentralization Offering Better Results and Efficiency 2 (DOBRE 2)	Biuro Zarządu
6.	Modelowe rozwiązania wzmacniające udział obywateli w decydowaniu o sprawach lokalnych	Biuro Zarządu
7.	Nowa jakość konsultacji społecznych w planowaniu przestrzennym – edycja II	Biuro Zarządu
8.	GÓRNOlotni Seniorzy – wsparcie dla osób starszych i z niepełnosprawnością z terenu gminy Górno	Kielce
9.	Świętokrzyski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (ŚOWES)	Kielce
10.	GREEN FOOTPRINT – youth skills for climate and environment literacy	Kraków
11.	Inkubator Włączenia Społecznego	Kraków
12.	MOWES2 – Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – Krakowski Obszar Metropolitalny	Kraków
13.	MOWES2 – Małopolski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – Małopolska Zachodnia	Kraków
14.	RATIO – działania reg. na rzecz wprowadzenia innowacji do programów operacyjnych	Kraków
15.	Stworzenie inkubatora innowacji społecznych w obszarze wykluczenia społecznego	Kraków
16.	Visegradopedia – Guide to the Four Visegrad Countries	Kraków
17.	Bliżej rodziny i dziecka - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo- wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej – II edycja	Opole
18.	Bliżej rodziny i dziecka- wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo- wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej – III edycja	Opole
19.	„RAZEM ŁATWIEJ” – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne oraz ich opiekunów faktycznych	Opole
20.	NieSamiDzielni – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne - II edycja	Opole
21.	Rozkręcamy społeczny biznes!	Zielona Góra

IV. ROZDZIAŁ

PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE ORAZ ROZWÓJ DEMOKRACJI LOKALNEJ I SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO ZA GRANICĄ

IV ROZDZIAŁ

PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE ORAZ ROZWÓJ DEMOKRACJI LOKALNEJ I SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO ZA GRANICĄ

Działalność międzynarodowa Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regułskiego skoncentrowana jest na promowaniu Polski i jej osiągnięć w zakresie reformowania społeczeństwa, gospodarki oraz państwa, a także na aktywizacji młodzieży.

W ostatnich latach Fundacja skupiała się głównie na działaniach realizowanych za granicą, szczególnie na rzecz Ukrainy. Przez blisko 20 lat Fundacja wspiera tam reformy demokratyczne na szczeblu lokalnym oraz rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Obecnie projekty realizowane we współpracy z Ukrainą koncentrują się na przekazywaniu najlepszych doświadczeń i sprawdzonych praktyk w obszarze polskiej samorządności lokalnej oraz rozwijaniu współpracy transgranicznej pomiędzy polskimi gminami a ukraińskimi gromadami. Kontynuowaliśmy nasze wsparcie dla Ukraińców i pomimo trwającej wojny konsekwentnie realizujemy nasze działania.

Fundacja angażowała się również w projekty mające na celu aktywizację młodzieży. Skupialiśmy się na rozwijaniu kompetencji sprzyjających przedsiębiorczości innowacyjnej oraz ocenie skuteczności działań podmiotów zaangażowanych w aktywizację zawodową młodzieży. Istotnym aspektem jest również opracowywanie metod i narzędzi aktywizacji młodzieży w sektorze przedsiębiorczości społecznej. Ośrodek Regionalny w Krakowie prowadził projekt mający na celu identyfikację potencjału innowacyjnego małych i średnich przedsiębiorstw z obszarów wiejskich oraz terenów o małej gęstości zaludnienia. Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji realizował także projekty ukierunkowane na międzynarodowe rozpoznanie metod, narzędzi oraz sprawdzonych praktyk w zakresie edukacji kulturalnej i dziedzictwa kulturowego dla młodzieży, które wspierają rozwój kompetencji, aktywności społecznej, myślenia kreatywnego, innowacyjnego oraz przedsiębiorczego.

DOBRE 2 Decentralization Offering Better Results and Efficiency

FRDL jest jednym z głównych realizatorów Programu DOBRE (Decentralization Offering Better Results and Efficiency) – największego i najważniejszego projektu współrealizowanego przez polską instytucję – wspierającego decentralizację w Ukrainie, a obecnie także proces odbudowy i przewyższania skutków wojny w ukraińskich jednostkach terytorialnych. Projekt finansowany jest przez Amerykańską Agencję ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID) i realizowany przez międzynarodowe konsorcjum, którego liderem jest Global Communities.

Pierwsza edycja projektu była realizowana w latach 2016–2022. Niestety, końcowa faza działań projektowych została przerwana w związku z brutalną inwazją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Jednak już jesienią 2022 r. zapadła decyzja sponsora i lidera projektu o wznowieniu współpracy z FRDL, w ramach kontynuacji projektu. Kolejna edycja programu została zaplanowana na lata 2022–2025.

Działania FRDL w ramach programu DOBRE w 2023 r.

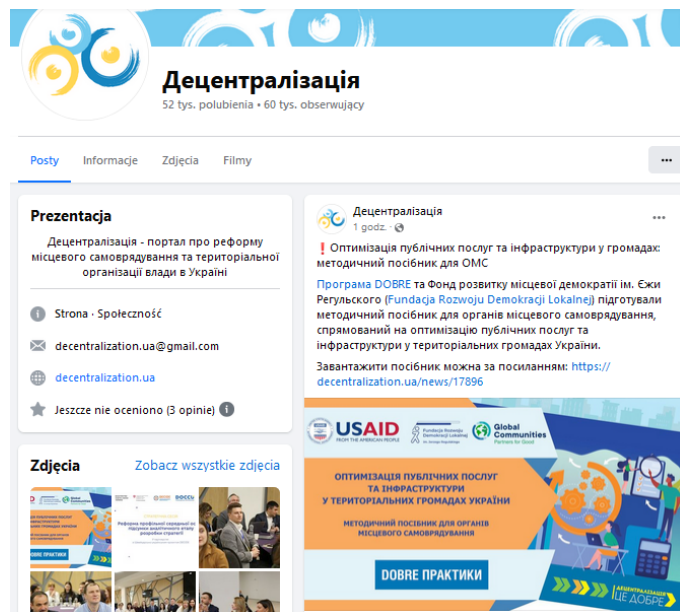
W pierwszej fazie kontynuacji projektu (w okresie styczeń–wrzesień 2023) FRDL zrealizowała serię ogólnokrajowych webinarów obejmujących tematy istotne w kontekście procesu odbudowy Ukrainy, a także konsultacje online uzupełniające problematykę przedstawioną w trakcie webinarów.

Publikacja „Optymalizacja usług publicznych i infrastruktury”

Zorganizowane zostały następujące webinaria:

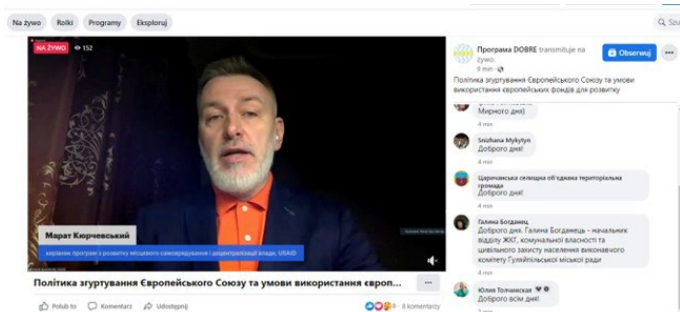
1. Polityka Spójności Unii Europejskiej i wytyczne korzystania z europejskich środków rozwojowych – webinarium składające się z dwóch części odbyło się w dniach 18 i 27 kwietnia 2023 r. W momencie zakończenia transmisji ich oglądalność osiągnęła odpowiednio: ponad 1000 oraz ponad 900 wyświetleń (na ten moment jest to: 1900 i 1200 odtworzeń).
2. Optymalizacja usług publicznych i infrastruktury – webinarium skierowane do samorządów, które nie zostały bezpośrednio doświadczone działaniami wojennymi, odbyło się 25 maja. Natomiast webinarium skierowane do jednostek wyzwolonych spod tymczasowej okupacji oraz bezpośrednio doświadczonych działaniami wojennymi zostało zrealizowane w dniu 31 maja 2023 r. W momencie zakończenia transmisji ich oglądalność osiągnęła odpowiednio: 1000 – oraz w przypadku części skierowanej do mniejszej grupy odbiorców – prawie 350 wyświetleń (aktualnie jest to: 1500 i 943 odtworzeń).
3. Integracja i reintegracja społeczna – dwie części webinarium odbywającego się w dniach 16 i 18 sierpnia 2023 r. W momencie zakończenia transmisji ich oglądalność osiągnęła odpowiednio: ponad 1000 oraz 700 wyświetleń (aktualnie: 1200 i 1100 odtworzeń).

Informacja o poradniku w ukraińskim portalu dedykowanym reformom decentralizacyjnym: Decentralization.ua oraz jego FB

zaprezentowanie znaczenia racjonalizacji systemu świadczenia usług publicznych w procesie zarządzania jednostką terytorialną, a także wyjaśnienie, w jaki sposób ukraińskie samorządy mogą samodzielnie przygotować i wdrażać plany optymalizacji infrastruktury czy usług. Proponowane przez autorów podejście zakłada wykorzystanie procesu odbudowy do wprowadzenia zmian efektywnościowych. Ma przekonać lokalnych decydentów i interesariuszy do tego, że to, co należy zrobić w pierwszej kolejności, to sporządzenie rzetelnych analiz i racjonalnych planów działania, a dopiero potem powinno się przystąpić do realizacji konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych.

W kolejnej fazie projektu, FRDL wznowiła działania realizowane w bezpośredniej współpracy z samorządami partnerskimi programu DOBRE, które mają polegać na **wspieraniu doradczym w zakresie strategicznego planowania**, w tym m.in. na pomocy w zaktualizowaniu ich strategii rozwoju w kształcie odzwierciedlającym aktualne potrzeby i priorytety poszczególnych społeczności lokalnych. Pod koniec 2023 roku rozpoczęto pierwszy etap tych działań, polegający na realizacji monitoringu strategicznego planowania w następujących 52 ukraińskich jednostkach samorządowych (z 10 regionów Ukrainy): Balakliyska, Bashtanska, Chuguiivska, Halytsynivska, Hlybotska, Hulyaipilska, Khotynska, Kochubeivska, Kompaniivska, Koropska, Koryukivska, Lanovetska, Losynivska, Malynivska, Merefyanska, Muzykivska, Nedoboivska, Nizhynska, Novhorod-Siverska, Novoprazka, Novoraiska, Novoukraińska, Novovorontsovska, Nyzhnioverbizka, Pidvolochyska, Pokrovska, Pomichnyanska, Pryyutivska, Pyadytska, Rohanska, Shumska, Shyrokiivska, Snihurivska, Snovska, Sofiiivska, Sosnytska, Stanislavska,

Transmisja webinarium pt. „Optymalizacja usług publicznych i infrastruktury” na stronie FB DOBRE w dniu 25 maja 2023 r.

Dodatkowo, w oparciu o wnioski płynące z webinarium pt. „Optymalizacja usług publicznych i infrastruktury” oraz konsultacje online zrealizowane dla ukraińskich samorządów, została przygotowana publikacja pt. *Оптимізація публічних послуг та інфраструктури у територіальних громадах України. Методичний посібник для органів місцевого самоврядування* (polski tytuł: *Optymalizacja usług publicznych i infrastruktury w ukraińskich gromadach. Poradnik dla samorządów lokalnych*).

Poradnik został opracowany przez polsko-ukraiński zespół autorów i bazuje na ich wieloletnim doświadczeniu pracy na rzecz ukraińskich samorządów. Jego głównym celem jest

Оптимізація публічних послуг та інфраструктури у громадах: методичний посібник для ОМС

Програма DOBRE та Фонд розвитку міської ділової ідей Свієї Регіональної підтримати методичний посібник для органів місцевого самоврядування, спрямований на оптимізацію публічних послуг та інфраструктури у територіальних громадах України.

Пропонуємо в Посібнику заклади спрямовані на оптимізацію діяльності ОМС, зменшення видаткової частки бюджету та зменшення навантаження на місцеве самоврядування.

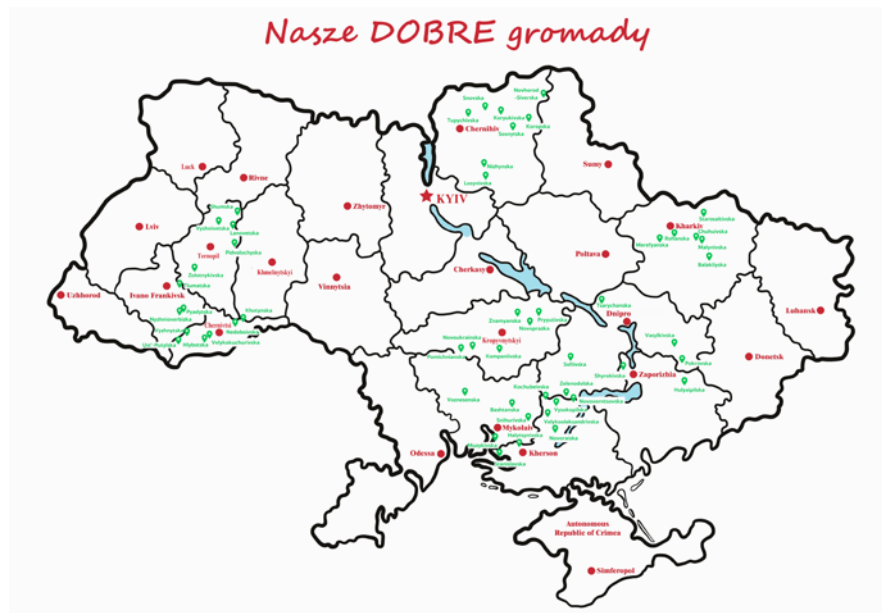
Завантажити посібник (PDF, 14,3 MB)

Посібник підготовлений на базі досвіду як польських, так і українських експертів Фонду розвитку міської ділової ідей Свієї Регіональної підтримати у організації місцевого самоврядування України, а також за участю експертів з оптимізації, проведених в межах Програми DOBRE в 2023 році.

Завантажити посібник доступні онлайн:

- оптимізація публічних послуг та інфраструктури для громад, які не постраждали від бойових дій
- оптимізація публічних послуг та інфраструктури для громад, які постраждали від бойових дій

Informacja o poradniku w ukraińskim portalu dedykowanym reformom decentralizacyjnym: [Decentralization.ua](https://decentralization.ua) oraz jego FB

Українські саморяди і спільноти локальні об'єкті wsparciem doradczym FRDL

Starosaltivska, Tlumatska, Tsarychanska, Tupyhivska, Ust-Putylska, Vasykivska, Velykokuchurivska, Velykooleksandrivska, Voznesenska, Vyshnivetska, Vysokopilka, Vyzhnytska, Zelenodolska, Znamyanska oraz Zolotnykivska.

W 2022 roku FRDL rozpoczęło się przygotowanie do stworzenia Strategii Rozwoju Aglomeracji Lwowskiej, w zakresie

Działania prowadzone w tym okresie koncentrowały się na analizie sytuacji w poszczególnych jednostkach, zarówno sytuacji będącej konsekwencją toczącej się wojny, jak i aktualnej sytuacji w zakresie planowania strategicznego oraz zarządzania strategią. Ponieważ etap ten służył jako faza przygotowawcza do właściwej fazy strategicznego planowania, której efektem mają być zaktualizowane strategie, prace konsultantów FRDL obejmowały analizę zagadnień merytorycznych, które będą kluczowe dla dalszych prac nad tymi dokumentami, m.in. stopień, w jakim wojna wpłynęła na plan strategiczny, najważniejsze problemy i wyzwania stojące przed społecznością lokalną, aktualne uwarunkowania realizacji procesów planowania strategicznego, inne dokumenty strategiczne istotne dla dalszego procesu planowania strategicznego i rewizji planu strategicznego (w tym np. Kompleksowe Programy Odbudowy Gromad).

Pierwsze Spotkanie Monitoringowe w Snovskiej gromadzie (27 grudnia 2023 r.)

W całym etapie monitoringu strategicznego planowania (w okresie grudzień 2023 – marzec 2024 r.) zaplanowanych zostało w sumie 156 spotkań monitoringowych realizowanych w formie zdalnej (po trzy spotkania na daną jednostkę). Ich uzupełnieniem było wsparcie realizowane drogą mailową i telefoniczną, a także poprzez pracę własną konsultantów (w tym analiza otrzymanych danych i dokumentów oraz przygotowanie rekomendacji dla władz ukraińskich JST).

Spotkanie zapoznawcze w Chuhuiivskiej gromadzie (29 grudnia 2023 r.)

Strategia Rozwoju Aglomeracji Lwowskiej

Programu realizowanego przez Radę Europy pt. „Wzmacnianie decentralizacji i reformy administracji publicznej na Ukrainie”, w ramach Centrum Doskonalenia ds. Dobrego Rządzenia (Centre of Expertise for Good Governance). Celem strategii rozwoju było określenie kierunków rozwoju aglomeracji lwowskiej, identyfikacja priorytetowych obszarów działań oraz formułowanie konkretnych celów i strategii realizacji. Projekt zakładał uwzględnienie zarówno aspektów społecznych, jak i ekonomicznych, środowiskowych i kulturowych, aby zapewnić zrównoważony rozwój regionu.

Działania FRDL w ramach tworzenia strategii miały na celu wspieranie partycypacji społecznej, promowanie dialogu międzysektorowego i kreowanie warunków sprzyjających rozwojowi aglomeracji.

Jednym z elementów pracy nad strategią była wizyta studyjna dla przedstawicieli samorządów tworzących Aglomerację Lwowską, która odbyła się w maju 2023 r. Wizyta składała się ze spotkań merytorycznych służących poznaniu polskich rozwiązań i polskich praktyk w zakresie zarządzania obszarami metropolitalnymi, a docelowo budowie strategii. I tak w pierwszym dniu wizyty (16 maja 2023 r.) delegacja z Ukrainy spotkała się z przedstawicielami Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz miasta Katowice. Ponadto przedstawiciele ukraińskiej delegacji spotkali się

z przedstawicielami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, z Zastępcą Prezydenta Miasta Krakowa Jerzym Muzykiem i pracownikami urzędu oraz odbyli wizytę w gminie Wielka Wieś, z udziałem Wójta Gminy Krzysztofa Wołosa.

Strategię Rozwoju Aglomeracji Lwowskiej Ukrainy zatwierdzono w listopadzie 2023 r. W działaniach zainicjowanych i koordynowanych przez Radę Europy główną rolę pełnili eksperci FRDL. Strona ukraińska korzystała z metodologii, narzędzi i doświadczeń wypracowanych przez FRDL podczas przygotowywania dokumentów strategicznych w Polsce i w Ukrainie, a zaprezentowanych m.in. w opracowanym przez ekspertów Fundacji „Strategic Municipal Planning Toolkit” (<https://rm.coe.int/smp-strategic-municipal-planning/16807470ea>). Podkreślić należy, że strategia rozwoju aglomeracji lwowskiej jest pierwszym aglomeracyjnym dokumentem strategicznym w Ukrainie i jako taka z pewnością stanowić będzie punkt odniesienia dla przyszłych prac nad tego typu dokumentami. Opracowując tę strategię Fundacja potwierdziła swoją wiodącą rolę w Ukrainie na polu planowania strategicznego.

Wizyta studyjna samorządowców z Aglomeracji Lwowskiej

COOLSKILLS – dziedzictwo kulturowe jako źródło rozwoju nowoczesnych umiejętności młodzieży

Realizatorzy projektu: FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji (lider), EduCentrum zu (Czechy), Vidzemes Planosanas Regions (Łotwa), Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Fihel w Miechowie.

Wartość projektu: 68 362 EUR.

Dofinansowanie: 68 362 EUR.

Budżet FRDL: 28 282 EUR.

Źródło finansowania: Erasmus+ Partnerstwa strategiczne na rzecz młodzieży.

Okres realizacji projektu: kwiecień 2021 – marzec 2023 (projekt zakończony).

Projekt ukierunkowany był na rozpoznanie metod, narzędzi, dobrych praktyk w zakresie edukacji kulturalnej i edukacji z zakresu dziedzictwa kulturowego młodzieży, które sprzyjają/wzmacniają rozwój kompetencji społecznych młodzieży, myślenie kreatywne i innowacyjne. Kompetencje takie w konsekwencji wzmacniają postawy przedsiębiorcze, przedsiębiorczość społeczną, aktywność społeczną. Projekt skupiał się na 3 kompetencjach kluczowych: świadomość i ekspresja kulturalna, przedsiębiorczość i innowacyjność oraz kompetencje społeczne i umiejętność uczenia się.

Projekt miał na celu wsparcie budowania potencjału osób pracujących z młodzieżą w zakresie rozwoju kompetencji społecznych, kreatywności i innowacyjności, w oparciu o edukację z zakresu kultury i dziedzictwa kulturowego. Projekt koncentrował się na opracowaniu materiałów edukacyjnych dla personelu pracującego z młodzieżą, ułatwiających realizację działań edukacyjnych w zakresie innowacji i przedsiębiorczości.

Grupę docelową projektu stanowili pracownicy i współpracownicy lidera i partnerów projektu, odpowiedzialni za realizację działań i projektów w zakresie wsparcia rozwoju kompetencji młodzieży w obszarze innowacyjności i umiejętności miękkich.

W projekcie zrealizowano następujące zadania:

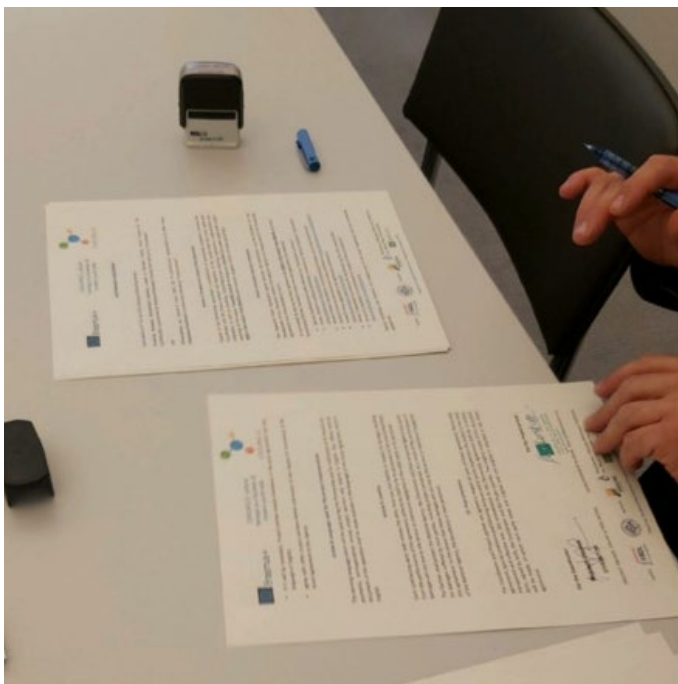
Międzynarodowe spotkania partnerów projektu – spotkania projektowe, miały na celu koordynację projektem, monitoring postępów, wyznaczanie kierunków działań oraz wymianę doświadczeń. W projekcie zrealizowano 3 spotkania: w Polsce, w Czechach, na Łotwie.

Szkolenia międzynarodowe – zrealizowano następujące szkolenia personelu partnerów projektu:

- CoolHERITAGE – dziedzictwo, jego aspekty i wpływ na rozwój umiejętności społecznych młodzieży, w dniach od 8–10 grudnia 2021 r. w Cesis na Łotwie,
- COOLTURA – programy edukacji kulturalnej, narzędzia i praktyki oraz rozwój umiejętności społecznych młodzieży, w dniach 14–17 lipca 2022 r. w Krakowie i Miechowie, w Polsce,
- COOLSKILLS – umiejętności miękkie a rozwój przedsiębiorczości młodzieży i aktywności obywatelskiej, w dniach 18–21 października 2022 r. w Kutnej Horze, Republika Czeska.

Kick off meeting

Kick off meeting

Opracowanie rezultatów intelektualnych projektu – w projekcie powstał zestaw edukacyjny dla młodzieży COOLSKILLS, zawierający narzędzie oceny kompetencji miękkich młodzieży, programy nauczania z zakresu edukacji kulturalnej i dziedzictwa dla młodzieży, a także quiz edukacyjny – aplikacja mobilna do zastosowania w działaniach edukacyjnych dla młodzieży o tematyce związanej z kulturą i dziedzictwem.

Organizacja działań upowszechniających – partnerzy projektu zrealizowali w swoich krajach wydarzenia upowszechniające, podczas których promowali zestaw edukacyjny dla młodzieży COOLSKILLS. Zestaw został udostępniony na wolnych licencjach i może być wykorzystywany przez różne instytucje pracujące z młodzieżą.

Główne efekty projektu:

- Aplikacja mobilna CoolSkillsApp, dostępna w sklepie Play, jako narzędzie kształcenia kompetencji młodzieży poprzez edukację kulturalną,
- Zestaw edukacyjny zawierający: narzędzie oceny kompetencji miękkich młodzieży i programy nauczania z zakresu edukacji kulturalnej oraz dziedzictwa dla młodzieży – w języku polskim, angielskim, czeskim i łotewskim.

Zestaw można pobrać z: <https://mistia.org.pl/projekty-1/projekty-w-realizacji/coolskills-dziedzictwo-kulturowe-jako-zrodlo-rozwoju-nowoczesnych-umiejetnosci-mlodziezy>.

Działania w roku 2023: w 2023 r. zrealizowano ostatnie działania w projekcie, które dotyczyły upowszechnienia jego efektów, w tym podczas wyjazdowego spotkania Małopolskiego Forum Sekretarzy Jednostek Samorządu Terytorialnego, działającego przy FRDL MISTIA.

GREEN FOOTPRINT – youth skills for climate and environment literacy

Realizatorzy projektu: Fundacja Dzieło Kolpinga w Polsce (lider, Polska), FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji, Kolpingwerk Südtirol (Włochy), Bioeconomy association of Latvia (Łotwa), Kolping International (Niemcy).

Wartość projektu: 100 687 EUR.

Dofinansowanie: 100 687 EUR.

Budżet FRDL MISTIA: 16 362 EUR.

Źródło finansowania: Erasmus+ Partnerstwa strategiczne na rzecz młodzieży.

Okres realizacji projektu: marzec 2022 – czerwiec 2024.

Cel Projektu: wypracowanie materiałów edukacji klimatycznej dostosowanej do kształcenia poza formalnego młodzieży oraz wzmocnienie potencjału instytucjonalnego partnerów projektu w zakresie prowadzenia działań edukacyjnych dotyczących zmian klimatycznych i ochrony klimatu.

Grupa docelowa: grupę docelową projektu stanowili pracownicy i współpracownicy lidera i partnerów projektu, odpowiedzialni za realizację działań i projektów w zakresie wsparcia rozwoju zielonych kompetencji młodzieży.

Działania w roku 2023:

Międzynarodowe spotkania partnerów projektu: w dniach 2–5 lutego 2023 r. w Krakowie odbyło się spotkanie koordynatorów projektu, podczas którego zostały omówione aspekty związane z zarządzaniem projektem oraz jego celami w odniesieniu do edukacji klimatycznej. Kolejne spotkanie miało miejsce w Kolonii, w Niemczech w dniach 25 września – 1 października 2023 r. Oprócz tematów związanych z koordynacją projektu, uczestnicy mieli okazję zobaczyć w akcji ClimaBus – bus elektryczny – samochód prezentujący osiągnięcia w dziedzinie ekologicznej motoryzacji, ale również służący jako inspiracja do dalszych działań na rzecz ochrony środowiska, oszczędzania energii i edukacji.

Szkolenia międzynarodowe

W 2023 r. zrealizowano 3 szkolenia:

1. Dobre praktyki w zakresie edukacji ekologicznej młodzieży, współpracy NGO z lokalnymi samorządami na rzecz ochrony lokalnego ekosystemu – szkolenie zostało zrealizowane przez FRDL MISTiA w dniach 22–26 marca 2023 r. w Krakowie, a jego uczestnikami byli liderzy i edukatorzy młodzieżowi z Włoch, Niemiec i Łotwy. Przedmiotem szkolenia były zagadnienia związane m.in. z wykorzystaniem sztucznej inteligencji w planowaniu kampanii na rzecz zrównoważonego rozwoju, czy wykorzystaniem gier cyfrowych w edukacji ekologicznej i klimatycznej. Uczestnicy odwiedzili również Centrum Edukacji Ekologicznej „Symbioza” oraz Krakowskie Centrum Edukacji Klimatycznej, poznając ich ofertę, sposób funkcjonowania oraz metody pracy z młodzieżą, w tym interaktywne, jak m.in. uczenie poprzez doświadczanie zmysłami, eksplorację, gry przyrodnicze i inne.
2. Jak holistycznie chronić lokalny ekosystem na przykładzie programów ochrony przyrody – jak angażować młodzież. Szkolenie zostało zrealizowane przez Kolping Sud Tirol w dniach 24–28 maja 2023 r. w Bolzano, Włochy. Program zawierał zarówno część teoretyczną, jak również praktyczną, dotyczące doświadczeń i pomysłów na temat ochrony środowiska naturalnego oraz zrównoważonego rozwoju, m.in. w zakresie tworzenia parków krajobrazowych, odpowiedzialnych praktyk rolniczych i turystycznych na terenie takich parków, starych systemów irygacyjnych wykorzystujących wodę z gór do nawadniania sadów i winnic, edukacji przyrodniczej w ramach działań lokalnego ogrodu botanicznego oraz wiele innych.
To szkolenie pozwoliło inaczej spojrzeć na naszą planetę i jeszcze bardziej wzmocniło przekonanie o potrzebie podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska, pomocy lokalnym samorządom w rozwijaniu

praktyk zrównoważonego rozwoju, tworzenia parków krajobrazowych, zrównoważonej turystyki i rolnictwa, edukacji dzieci oraz młodzieży w tym obszarze.

3. Strategie, modele gospodarki o obiegu zamkniętym, najlepsze praktyki w edukacji młodzieży – szkolenie zrealizowane przez Bioeconomy association of Latvia w dniach 20–23 lipca 2023 r. w Rydze, Łotwa. Głównym tematem szkolenia była gospodarka o obiegu zamkniętym oraz edukacja młodzieży w tym zakresie. Uczestnicy wzywali miejskie wysypisko śmieci i eko sortownię odpadów Rygi, poznając zrównoważone praktyki utylizacji odpadów miejskich. Spotkali się też z grupą inicjatywną miejskich ekologów, którzy na terenie Rygi prowadzą ogród społeczny.

Główne efekty projektu (rezultaty pracy intelektualnej): podręcznik, zawierający:

- 5 filmów edukacyjnych o tematyce związanej z ochroną środowiska i zmianami klimatycznymi i angażowaniu młodzieży do działań pro klimatycznych,
- zestawy pytań do filmów, które mają pomóc rozwijać i ułatwiać dyskusje edukacyjne,
- prezentacje edukacyjne związanej z ochroną środowiska i zmianami klimatycznymi, przeznaczone do działań edukacyjnych dla młodzieży.

W 2024 r. zaplanowano wydarzenia upowszechniające rezultaty intelektualne projektu w krajach partnerskich, wśród instytucji pracujących z młodzieżą.

Strona www projektu: <https://fundacja.kolping.pl/projekt/zielony-slad/>.

Visegradopedia – Guide to the Four Visegrad Countries

Projekt realizowany jest przez FRDL MISTiA, we współpracy z: 6water Club Nonprofit Kft (Węgry), EduCentrum zu (Czechy) i E-Code (Słowacja). W 2022 r. zrealizowano w Pradze spotkanie koordynacyjne partnerów projektu w celu ustalenia zasad współpracy, harmonogramu prac i podziału prac.

Projekt miał na celu opracowanie zdalnej aplikacji dla uczniów szkół podstawowych, która będzie zawierała 200 haseł dotyczących krajów Grupy Wyszehradzkiej: Węgry, Polska, Słowacja, Republika Czeska, w takich obszarach, jak: postacie historyczne, idee, miejsca, gastronomia i obiekty historyczne. Aplikacja będzie zawierała nie tylko opis haseł, ale również ilustracje specjalnie opracowanych potrzeb Visegradopedii.

V. ROZDZIAŁ

DZIAŁALNOŚĆ DORADCZA

V ROZDZIAŁ

DZIAŁALNOŚĆ DORADCZA

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego specjalizuje się w świadczeniu profesjonalnej i bezpośredniej pomocy doradczej związanej z tworzeniem strategicznych dokumentów niezbędnych do efektywnego zarządzania jednostkami samorządowymi. Fundacja oferuje m.in. wsparcie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na projekty rozwojowe oraz przygotowywaniu analiz mających na celu poprawę zarządzania w JST. FRDL opiera swój potencjał merytoryczny na wieloletniej współpracy z wiodącymi ekspertami w kraju, co umożliwia nam świadczenie profesjonalnych i nowoczesnych usług, odpowiednich dla realnych potrzeb samorządów, partnerów społecznych czy biznesowych.

W 2023 r. realizowano różnego rodzaju usługi doradcze dla 37 polskich zleceniodawców, w większości jednostek samorządu terytorialnego. Opracowywano strategie rozwoju gmin i obszarów funkcjonalnych, raporty o stanie gminy, audyty i programy rozwoju oświaty, badania warunków życia oraz jakości usług publicznych, strategie rozwiązywania problemów społecznych i inne dokumenty.

Niezależnie od odpłatnych usług doradczych w Polsce, realizowano również doradztwo na rzecz partnerów samorządowych w Ukrainie, w ramach projektu DOBRE.

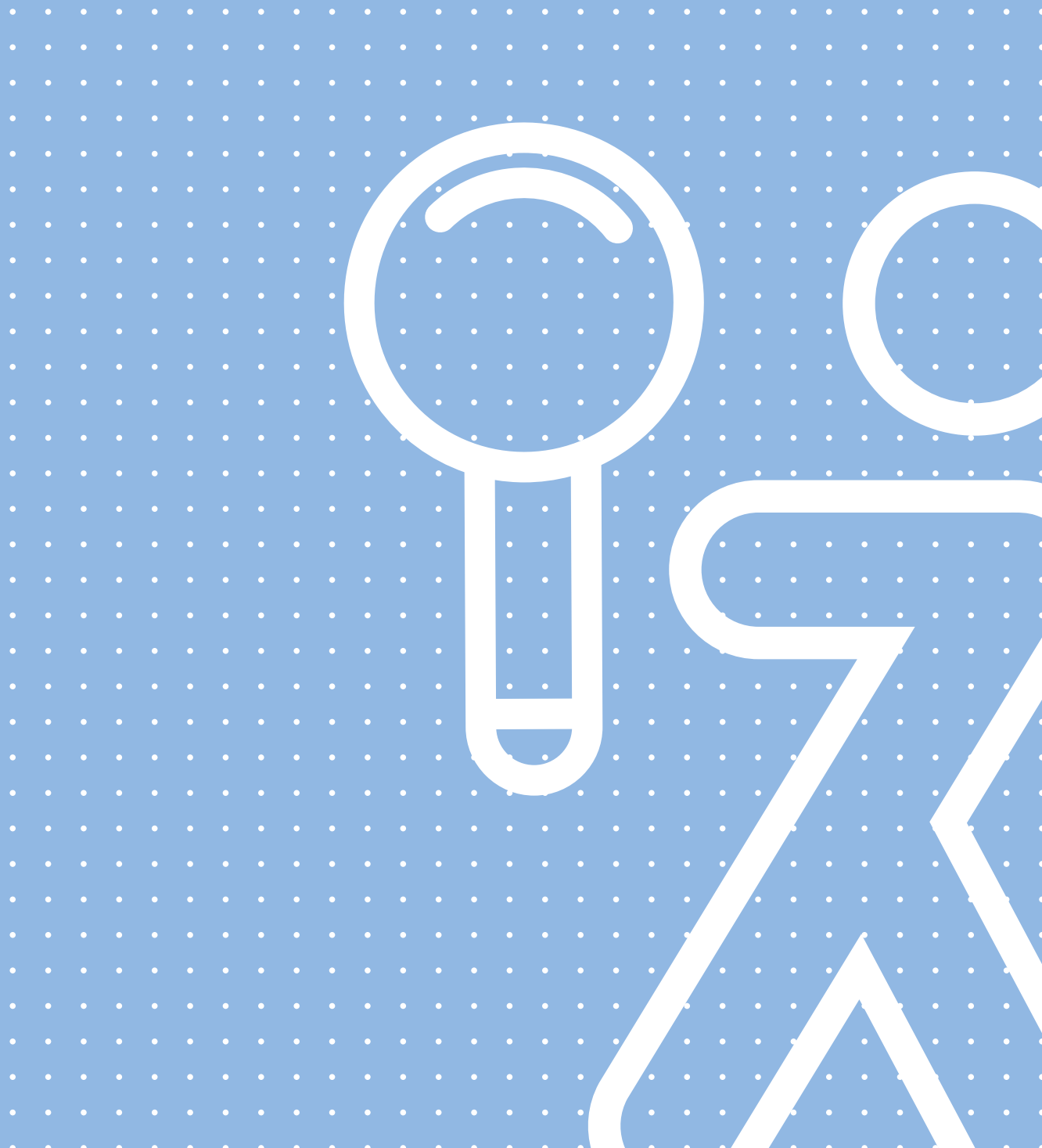
Tabela 3. Wykaz usług doradczych realizowanych przez FRDL w 2023 roku:

Lp.	Usługa doradcza	Ośrodek
1.	Przygotowanie Kodeksu dobrych praktyk dla placówki medycznej	Białystok
2.	Strategia Rozwoju Gminy Linia i badanie warunków życia	Gdańsk
3.	Strategia Rozwoju Edukacji wraz z Audytem Oświaty dla Gminy Miastko	Gdańsk
4.	Strategia Rozwoju Gminy Porąbka na lata 2023-2030	Katowice
5.	Opracowanie Systemu Ocen Pracowników dla Urzędu Miasta Wodzisławia Śląskiego.	Katowice
6.	Badanie warunków życia i jakości usług publicznych - Dąbrowa Górnicza	Katowice
7.	Badanie warunków życia i jakości usług publicznych - Chorzów	Katowice
8.	Badanie warunków życia i jakości usług publicznych - Czeladź	Katowice
9.	Strategia Rozwoju Gminy Jordanów do 2030 roku	Kraków
10.	Opracowanie „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska” wraz ze wsparciem procesu konsultacji Projektu Strategii IIT oraz realizacją procedury środowiskowej	Kraków
11.	Strategia Rozwoju Miasta Przeworska na lata 2023-2030	Kraków
12.	Strategia Rozwoju Gminy Kłaj do 2030 roku	Kraków
13.	Strategia Rozwoju Gminy Wielka Wieś do 2030 roku	Kraków
14.	Strategii Rozwoju Gminy Zembrzyce do 2030 roku	Kraków
15.	Ocena stopnia wykonania i aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Skawina na lata 2016-2023	Kraków
16.	Strategia Rozwoju Gminy Raba Wyżna do 2030 roku	Kraków
17.	Raport monitoringowy z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Chrzanów za 2022 rok	Kraków
18.	Strategia Rozwoju Gminy Proszowice do 2030 roku	Kraków
19.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Chrzanów na lata 2024-2030	Kraków

Lp.	Usługa doradcza	Ośrodek
20.	Opracowanie Białej Księgi Dialogu, prezentującej i oceniającej praktyki w zakresie prowadzenia konsultacji oraz dialogu społecznego w Gminie Miasta Tarnowa – Urzędzie Miasta Tarnowa wraz z rekomendacjami zmian	Kraków
21.	Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Skawina na lata 2024-2030	Kraków
22.	Strategii Rozwoju Gminy Siepraw do 2030 roku	Kraków
23.	Strategia Rozwoju Gminy Poronin do 2030 roku	Kraków
24.	Weryfikacja i analiza statutu ZOZ	Olsztyn
25.	Strategia Rozwoju Gminy Lewin Brzeski do 2030 roku	Opole
26.	Strategia Rozwoju Gminy Dobrzeń Wielki do 2030 roku	Opole
27.	Strategia Rozwoju Gminy Krapkowice do 2023 roku	Opole
28.	Badanie poziomu satysfakcji rodziców ze sposobu kształcenia i opieki w Szkole Podstawowej w Roźwienicy	Rzeszów
29.	Strategia Rozwoju Międzyzdroje	Szczecin
30.	Strategia Rozwoju Gminy Skoki	Szczecin
31.	Raport o stanie gminy za 2022 r. - Gmina Police	Szczecin
32.	Raport o stanie gminy za 2022 r. - Gmina Goleniów	Szczecin
33.	Wartościowanie stanowisk pracy - UMiG Opalenica	Szczecin
34.	Strategia Rozwoju Gminy Słubice	Szczecin
35.	Konsultacje w przygotowaniu Strategii Gminy Michałowice	Warszawa
36.	Badanie Warunków życia i jakości usług publicznych - Gmina Żabia Wola	Warszawa
37.	Strategia Rozwoju Powiatu Zwoleńskiego na lata 2023-2030	Warszawa
38.	Strategia Rozwoju Aglomeracji Lwowskiej do 2027 roku	Biuro Zarządu

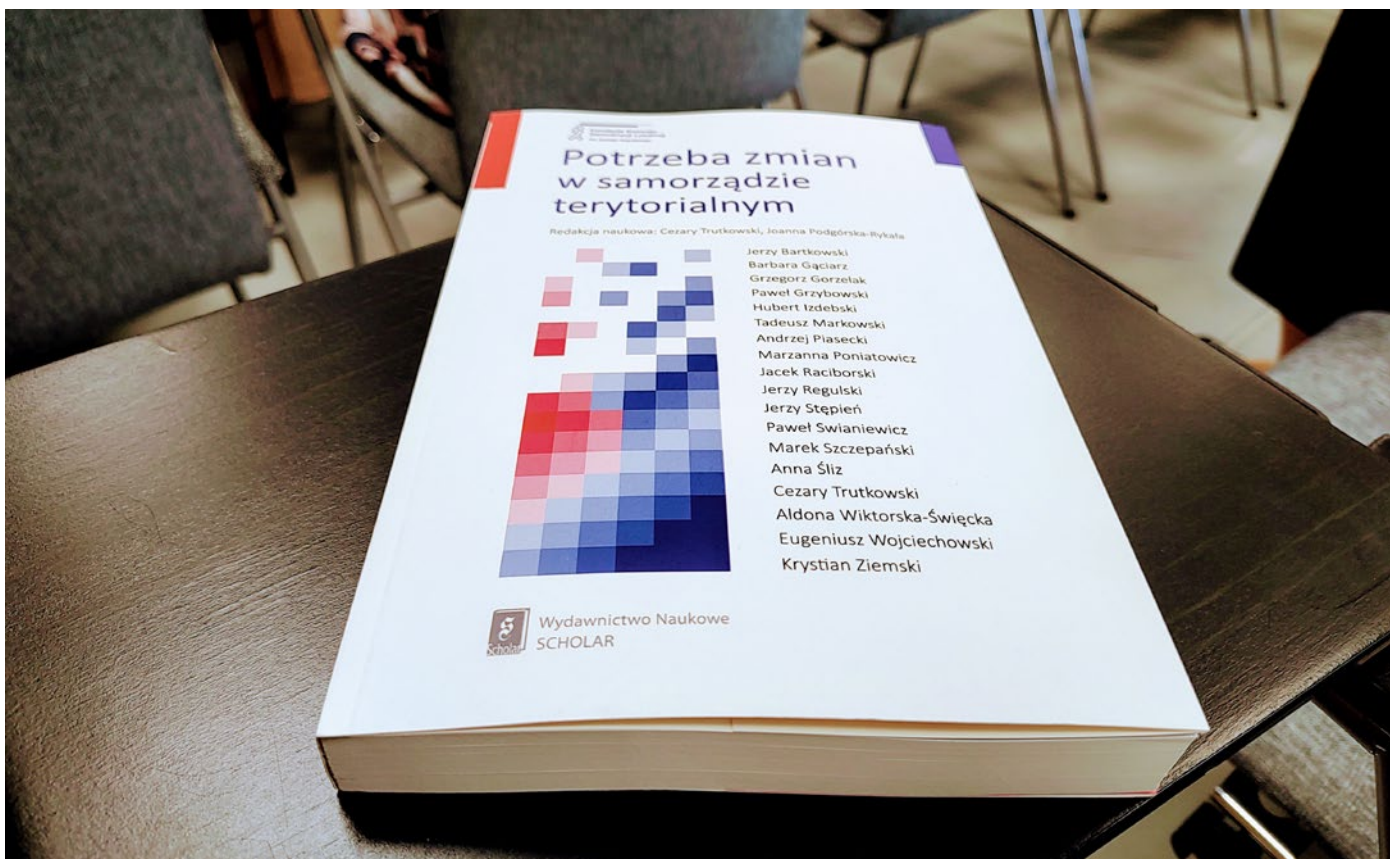
VI. ROZDZIAŁ

BADANIA I ANALIZY

VI ROZDZIAŁ

BADANIA I ANALIZY

Publikacja „Potrzeba zmian w samorządzie terytorialnym”

W czerwcu 2023 roku opublikowaliśmy pracę pod tytułem *Potrzeba zmian w samorządzie terytorialnym*, w której 18 autorów zaprezentowało swoje rekomendacje odnoszące się do postulatów reform w systemie samorządności terytorialnej. Książka została wydana wspólnie z Wydawnictwem Naukowym Scholar. W okresie od wydania do grudnia 2023 publikacja była dostępna wyłącznie w księgarniach. Od stycznia 2024 r. udostępniamy ją bezpłatnie na naszych stronach internetowych: <https://frdl.org.pl/publikacje/raporty-i-inne/potrzeba-zmian-w-samorzadzcie-terytorialnym-1>.

Fundacja kontynuuje działalność Centrum Ekspertyzy Lokalnej (CEL), które oprócz realizacji projektów badawczych zorientowanych na tematy z zakresu demokracji lokalnej i samorządności przygotowuje, we współpracy z ekspertami z różnych dziedzin, publikacje: ANALIZY CELowe, Opinie

i Komentarze FRDL oraz Raporty. Fundacja współpracuje również z podmiotami zewnętrznymi, realizując projekty badawcze i publikując raporty we współpracy z nimi.

W 2023 roku, w ramach cyklicznych, cotygodniowych publikacji Fundacji, ukazało się łącznie 51 tekstów, w trzech seriach (publikacje wymienione poniżej). Obecnie pracujemy nad pomysłem sformalizowania tej działalności w postaci czasopisma naukowego wydawanego on-line.

ANALIZY CELOWE (15)

- prof. Anna Orczewska – [Dlaczego nie należy wycinać drzew tylko chronić je za wszelką cenę?](#),
- dr Marek Mazurkiewicz – [Edukacja języków mniejszości jako narzędzie ochrony przed skutkami kryzysu demograficznego na poziomie lokalnym?](#),
- dr Marek Mazurkiewicz – [Przewaga inkumbenta. Charakterystyka zjawiska i jego wpływ na jakość demokracji lokalnej w Polsce.](#)
- prof. Eugeniusz Wojciechowski – [Wybory władz samorządu terytorialnego. Ordynacja wyborcza,](#)
- dr Marek Mazurkiewicz – [Mechanizmy wyłaniania i selekcji kandydatów na radnych w Polsce,](#)
- prof. dr hab. Piotr Skubała – [Jak działają ekosystemy, a jak działa system energetyczny,](#)
- Andrzej Andrysiak – [Media samorządowe. Patologia pod ochroną,](#)
- dr Katarzyna Szlachetko – [Raport w sprawie przeciwdziałania zanieczyszczeniu światłem w gminie,](#)
- Szymon Andrzejewski – [Wzmocnienie pozycji projektów obywatelskich w Polsce poprzez nowe rozwiązania instytucjonalne.](#)
- dr Maciej Kędzierski – [Urbanistyczna koncepcja miasta-ogrodu. Dawniej i dziś,](#)
- dr Mariusz Paradowski – [Pozwolenia na korzystanie ze środowiska w świetle norm prawa administracyjnego,](#)
- prof. dr hab. Przemysław Śleszyński – [Koszty funkcjonowania infrastruktury w strefach podmiejskich,](#)
- dr Jolanta Behr – [O prywatyzowaniu usług publicznych. Rozważania w kontekście prywatyzowania wykonywania zadań publicznych z zakresu oświaty,](#)
- Agnieszka Smreczyńska-Gąbka – [Miejski program dla ekonomii współdzielenia. Przykłady podejścia do sharing economy w miastach,](#)
- Szymon Andrzejewski – [Nauka obywatelska jako narzędzie budowania partnerstw i rozwoju gmin i miast w Polsce.](#)

OPINIE I KOMENTARZE (23)

- dr Wojciech Opióła – [Pandemia COVID-19 w gminach i powiatach przygranicznych: skutki kryzysu i proponowane działania zapobiegawcze,](#)
- dr hab. Robert Geisler – [Zarządzanie relacjami z interesariuszami w gminie,](#)
- dr Michał Niebyski – [Realizacja zasady partnerstwa w procesie wdrażania Regionalnych Programów Operacyjnych w Polsce,](#)
- dr Bartosz Maziarz – [Współpraca samorządów z policją. Dobre praktyki i rekomendacje na podstawie doświadczeń województwa opolskiego,](#)
- dr hab. Krawiec – [O potrzebie zmian w funkcjonowaniu samorządowych kolegiów odwoławczych,](#)
- dr hab. Jakub H. Szlachetko – [Wykorzystanie usług satelitarnych przez samorząd terytorialny,](#)
- dr Jarosław Rokicki – [Myślenie pytaniami jako metodologia rozwiązywania problemów w ustawie Prawo Zamówień Publicznych \(aspekt praktyczny\),](#)
- dr Marcin Kępa – [Klauzule i aspekty społeczne w zamówieniach publicznych: zamówienia zastrzeżone,](#)
- prof. Grzegorz Krawiec – [Przepisy o kołach gospodyń wiejskich – omówienie prawne,](#)
- Grzegorz Roman – [Przyszłość mobilna, czyli jak skutecznie budować plan zrównoważonej mobilności dla średniej wielkości miasta powiatowego?](#)
- prof. Grażyna Piechota – [Znaczenie mediów społecznościowych w polityce informacyjnej samorządów i kreowaniu wizerunków monokratycznych organów wykonawczych,](#)
- dr Agata Nodzak – [Skarga do sądu administracyjnego w przypadku zastosowania trybu bezkonkurencyjnego](#)

[w celu powierzenia świadczenia usług przewozu pasażerskiego w zakresie publicznego transportu zbiorowego,](#)

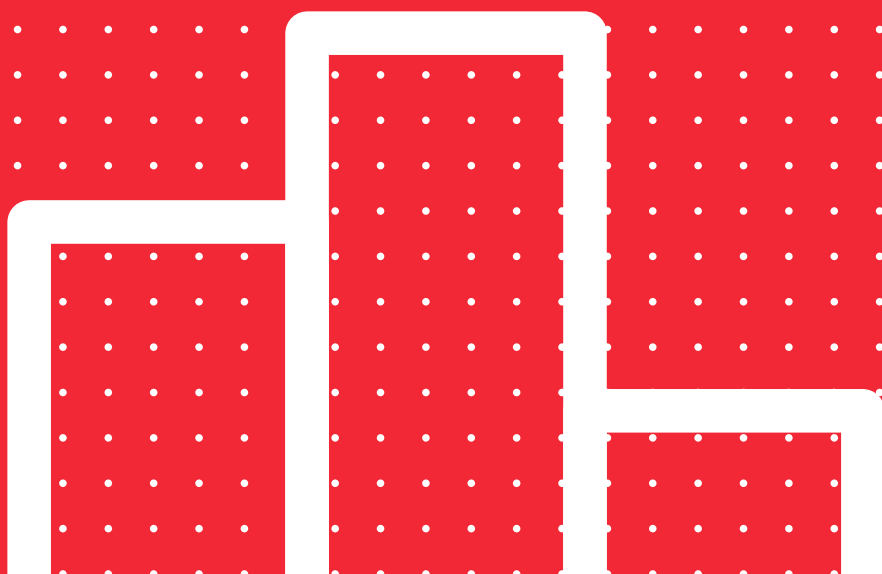
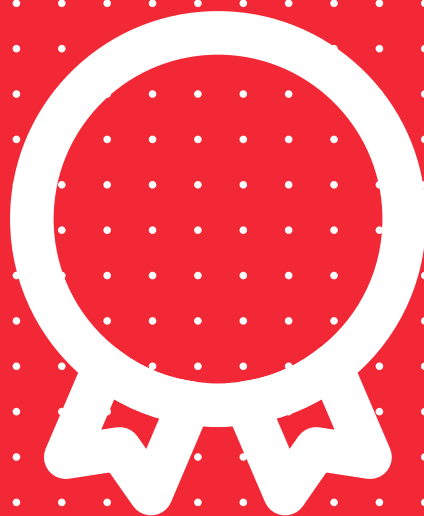
- dr Marcin Kępa – [Obsługa klienta w jednostkach samorządu terytorialnego,](#)
- dr Radosław Zych – [Jak skutecznie informować o procesie wyborczym osoby z niepełnosprawnościami, szczególnie w zakresie narządu wzroku?,](#)
- dr Radosław Zych – [Problem zapewnienia porządku w związku z kampanią wyborczą,](#)
- dr Mariusz Paradowski – [Głosowanie przez pełnomocnika w wyborach powszechnych na tle instytucji pełnomocnictwa w prawie polskim,](#)
- dr hab. Grzegorz Krawiec – [O prawie do dobrego samorządu,](#)
- dr Joanna Podgórska-Rykała – [Innowacje deliberatywne jako zasilenie lokalnej demokracji: przykłady paneli obywatelskich z Polski,](#)
- dr Radosław Zych – [Referendum i wybory z 2023 r. w Polsce. Problemy prawne i kontekst polityczny,](#)
- dr Mariusz Paradowski – [Pełny i uproszczony plan urządzania lasu – aspekty praktyczne,](#)
- dr Zofia Dolewka – [Spółki spółek komunalnych. Nowe zagrożenie dla samorządów,](#)
- dr hab. Anna Wierzbiца – [Zagadnienia dotyczące podmiotów składających oświadczenia majątkowe w samorządzie terytorialnym oraz podmiotów dokonujących analizy tych oświadczeń \(wykaz mankamentów prawnych\),](#)
- dr Dariusz P. Kała – [Ekwiwalent dla strażaków osp po nowelizacji ustawy o osp z 7 lipca 2023 r.,](#)

SAMORZĄD TERYTORIALNY NA ŚWIECIE (13)

- prof. Jacek Wojnicki – [Samorząd lokalny w Czarnogórze – ewolucja i stan obecny,](#)
- prof. Sebastian Kubas – [Węgierski samorząd terytorialny w XX i XXI wieku: centralizacja, decentralizacja, recentralizacja,](#)
- dr Balázs Szabó – [Wybory samorządowe w Budapeszcie w epoce autorytarnej,](#)
- prof. Magdalena Musiał-Karg – [Demokracja bezpośrednia w Szwajcarii. Czyli o tym, w jaki sposób rządzą, i o czym decydują Szwajcarzy,](#)
- dr hab. Ewa Ganowicz – [Władze kombinowane w Anglii – nowoczesny model zarządzania wykonywaniem zadań publicznych,](#)
- dr Martinas Malužinas – [Model samorządu terytorialnego w Republice Litewskiej – geneza i rozwój,](#)
- prof. Jacek Wojnicki – [Samorząd lokalny w republice Macedonii Północnej,](#)
- dr Joanna Podgórska-Rykała – [Innowacje deliberatywne jako sposób na łagodzenie kryzysu demokracji: wybrane przykłady zagranicznych mini-publik,](#)
- prof. Grażyna Piechota – [Tajwan – państwo o skomplikowanym statusie prawnomiędzynarodowym: samorząd terytorialny w przestrzeni politycznej kraju,](#)
- prof. Jacek Wojnicki – [Samorząd lokalny w Serbii: historia i współczesność,](#)
- dr Gábor Péteri – [Konkurencja czy solidarność? Stosowanie i nadużywanie lokalnego podatku od działalności gospodarczej na Węgrzech,](#)
- prof. Jacek Wojnicki – [Samorząd lokalny w Republice Słowenii,](#)
- prof. Robert Rajczyk – [Samorząd terytorialny Republiki Mołdawii.](#)

VII. ROZDZIAŁ

NAGRODY I KONKURSY

VII ROZDZIAŁ

NAGRODY I KONKURSY

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego angażuje się w organizację konkursów i rankingów na poziomie regionalnym oraz ogólnopolskim. Dzięki tym inicjatywom Fundacja promuje jednostki samorządu terytorialnego osiągające

wzorcowe wyniki w różnych obszarach działalności, wdrażające innowacyjne rozwiązania społeczne, organizacyjne i planistyczne, a także angażujące się we współpracę w ramach środowisk lokalnych.

Nagroda Regulskiego

Podczas Konferencji samorządowej w Łodzi poznaliśmy laureatów Nagrody im. Regulskiego kategorii „Wzmacnianie samorządności terytorialnej”. Nagrodę otrzymał Wojciech Bakun – Prezydent Miasta Przemysła, za organizację pomocy humanitarnej dla uchodźców wojennych z Ukrainy na terenie miasta Przemysł od pierwszego dnia agresji Federacji Rosyjskiej na suwerenne państwo ukraińskie.

Przez 60-tysięczny Przemysł od początku wojny przewinęły się ponad dwa miliony ukraińskich uchodźców. Przez pierwsze tygodnie wojny, każdego dnia do miasta docierały dziesiątki tysięcy ludzi. Kapituła Nagrody doceniła zorganizowanie wielkiego hubu przesiadkowego i recepcyjnego, co w mieście wielkości Przemysła było olbrzymim osiągnięciem.

Wyróżnienie w tej kategorii otrzymał Marcin Majcher – Burmistrz Miasta i Gminy Ożarów (woj. świętokrzyskie) za Modelowe przywództwo samorządowe. Zrównoważony rozwój gminy Ożarów stanowi podstawę sukcesu gospodarczego i budowy społeczeństwa obywatelskiego. Marcin Majcher od 1990 roku pełni urząd Burmistrza Ożarowa. Od początku dbał o rozwój gospodarczy gminy, stworzył także plan na zagospodarowanie przestrzeni gminy w taki sposób, aby gmina stała się miejscem do inwestycji, dobrego mieszkania oraz rozwoju społecznego.

W kategorii „kreowanie ładu przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju” Nagrodę im. Jerzego Regulskiego otrzymał dr hab. Waldemar Siemiński za publikacje naukowe z zakresu partycypacji społecznej w planowaniu przestrzennym. Nagrodzony to socjolog, pracownik kilku uczelni i instytutów badawczych, współpracownik wielu wybitnych architektów i planistów przestrzennych. W latach 1990–98 czynny działacz

w zakresie prac nad samorządem terytorialnym. Autor ponad 120 publikacji naukowych, czynnie zaangażowany w działalność społeczną na terenie Warszawy i Kazimierza nad Wisłą, z którego pochodzi. Jest też popularyzatorem i badaczem partycypacji społecznej. Zajmuje się także tematyką etyki zawodu urbanisty.

Wyróżnienie otrzymali Andrzej Konarski i Aleksandra Ruzikowska-Chmiel za publikację *Historia wrocławskiego oddziału Towarzystwa Urbanistów Polskich*. Nad nagrodzoną publikacją autorzy pracowali od 2018 roku. W swojej pracy twórcy prezentują losy Towarzystwa Urbanistów Polskich, ze szczególnym uwzględnieniem oddziału wrocławskiego, w którym nagrodzeni aktywnie działają.

Marcin Majcher – Burmistrz Miasta i Gminy Ożarów odbiera wyróżnienie

Rankingi Gmin

Rankingi Gmin Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego są corocznie przygotowywane przez Ośrodki Regionalne FRDL we współpracy z wojewódzkimi urzędami statystycznymi.

Główny Urząd Statystyczny jest oficjalnym partnerem inicjatywy. Udział w Rankingach jest całkowicie bezpłatny. Celem rankingów

jest wyłonienie i promocja jednostek samorządowych, wyróżniających się pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego na tle regionu. Intencją pomysłodawców było wprowadzenie do publicznej debaty zasady oceny samorządów, przy pomocy zobiektywizowanych wskaźników ilościowych. Wyniki przeprowadzonych analiz stanowią punkt wyjścia

w dyskusjach dotyczących jakości zarządzania lokalnego, jak i strategicznych kierunków rozwoju regionów.

Celem Rankingów jest identyfikacja i promowanie JST, które wyróżniają się pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego w danym regionie. Inicjatywa miała na celu wprowadzenie do publicznej debaty zasady oceny samorządów, przy użyciu obiektywnych wskaźników ilościowych. Wyniki przeprowadzonych analiz stanowią punkt wyjścia dla dyskusji na temat jakości lokalnego zarządzania oraz strategicznych kierunków rozwoju regionów. Podstawą oceny jest zbiór specjalnie dobranych wskaźników, odnoszących się do różnych obszarów działalności jednostek samorządowych. Ocenie poddawane są więc takie czynniki, jak m.in. średnioroczne dochody własne budżetów gmin, wyniki egzaminu ósmoklasisty, wydatki budżetów gmin na ochronę powietrza atmosferycznego, czy przyrost naturalny.

Ranking Gmin Dolnego Śląska

8 grudnia 2023 r., podczas Gali w Sali Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, poznaliśmy laureatów tegorocznego Rankingu Gmin Dolnego Śląska 2023. Tegoroczna edycja była III edycją Rankingu w Województwie Dolnośląskim.

Partnerem merytorycznym Rankingu Gmin był Urząd Statystyczny we Wrocławiu. Podobnie jak w poprzednim roku, w ramach Rankingu ocenie poddawane były wszystkie gminy województwa dolnośląskiego, tworząc dwie odrębne kategorie oceny wskaźników. W swoich kategoriach zwyciężyły: gmina Jerzmanowa oraz gmina Kobierzyce. W dodatkowej kategorii – „Lider zmiany” nagrodzone zostało miasto Złotoryja.

Analizie poddane zostały wszystkie gminy województwa dolnośląskiego. Nagrody rozdano w 2 kategoriach: gminy do 20 tysięcy mieszkańców, gminy powyżej 20 tysięcy mieszkańców.

Ranking honorowym patronatem objął Wojewoda Dolnośląski. Jarosław Obremski oraz Cezary Przybylski – Marszałek Województwa Dolnośląskiego. Partnerami medialnymi rankingu byli: Słowo Regionu Strzebińskiego i Panorama Oleśnicka. Partnerem biznesowym Rankingu został Bank Gospodarstwa Krajowego.

Ranking Gmin Województwa Kujawsko-Pomorskiego

1 grudnia 2023 r. poznaliśmy najlepsze gminy w Rankingu Gmin Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Wyniki Rankingu zostały przedstawione podczas uroczystej Gali, która odbyła się w Hotelu City w Bydgoszczy. Wśród gmin miejskich zwyciężyła gmina Radziejów, wśród gmin miejsko-wiejskich – Świecie, a wśród wiejskich – gmina Osielsko. W kategorii „Lider Województwa” nagrodziliśmy: gminę Wielka Nieszawka (III miejsce), gminę Płużnica (II miejsce) oraz gminę Osielsko (I miejsce). W tym roku w Bydgoszczy odbyła się już II Gala Rankingu Gmin Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zorganizowana we współpracy z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy.

Partnerem honorowym został Wojewoda Kujawsko-Pomorski Mikołaj Bogdanowicz, patronatem medialnym wydarzenie objęła „Gazeta Samorządu i Administracji”, „Serwis Administracyjno-Samorządowy”, Polskie Radio PIK.

Gala Rankingu Gmin Dolnego Śląska

Gala Rankingu Gmin Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Ranking Gmin Województwa Lubuskiego

15 grudnia 2023 r. poznaliśmy laureatów Rankingu Gmin Województwa. Wyłonieni laureaci, to liderzy województwa lubuskiego: Łęknica (gmina miejska), gmina Słubice (gmina miejsko-wiejska), gmina Żary (gmina miejska). Liderzy gmin miejskich to odpowiednio Łęknica, Żary i Nowa Sól. W kategorii gmin miejsko-wiejskich: Słubice, Zbąszynek, Dobiegniew. W kategorii liderzy gmin wiejskich zwycięzcami zostali: Kłodawa, Świdnica i Bobrowice

Ranking Gmin Województwa Łódzkiego

1 grudnia 2023 r. w Łodzi poznaliśmy zwycięzców kolejnego Rankingu Gmin Województwa Łódzkiego. W Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, podczas uroczystej gali, nagrodzono najprężniejsze gminy w województwie łódzkim. Była to trzecia edycja rankingu.

W kategorii gmin wiejskich pierwsze miejsce zajęła gmina Kleszczów, w kategorii gmin miejsko-wiejskich pierwsze miejsce zajęła gmina Rzgów, w kategorii gmin miejskich pierwsze miejsce zajęła Rawa Mazowiecka. Przyznano także nagrodę specjalną za największy awans w rankingu – tytuł „Lokomotywy Rozwoju” otrzymała gmina Biała Rawska oraz liderów każdego z 21 powiatów.

Ogólnopolskie Patronaty Medialne Rankingu Gmin Województwa Łódzkiego to: „Dziennik Warto wiedzieć”, „Forum Samorządowe”, „Rynek inwestycji”, „Serwis Administracyjno-Samorządowy”.

Regionalne Patronaty Medialne Rankingu Gmin Województwa Łódzkiego 2023 roku to: TVP 3 Łódź, Radio Łódź, „Gazeta 40 i cztery”, TVA Aleksandrów Łódzki, Mazopolska, ŁaskOnline, Radio Victoria, „Nowy Łowiczanie – Tygodnik Ziemi Łowickiej”, „TUŁÓDŹ Sp. z o.o.”, „Gminniak”, „Nowe Życie Pabianic”, „TwojePajęczno”, „Gazeta Radomszczańska”, „Radomsko24.pl”, „eRawa”, „Głos Rawy”, „KochamRawę”, „Gazeta Rzgowska”, „Gazeta Powiatu Sieradzkiego”, „eGłos”, „Tygodnik Głos”, „NaszTomaszów”, Radio FAMA Tomaszów, „InfoWieluń”, „Kocham Wieluń”, „TuZGierz”.

Ranking Gmin Województwa Lubelskiego

Podczas uroczystej Gali w Trybunale Koronnym w Lublinie, w dniu 30 listopada 2023 r., w imieniu władz gminy Świdnik nagrodę odebrali Marcin Dmowski – Zastępca Burmistrza i Waldemar Jakson – Burmistrz Świdnika. Wśród gmin wiejskich zwyciężył Puchaczów, a wśród gmin miejsko-wiejskich Nałęczów.

Ranking został objęty patronatami honorowymi przez Wojewodę Lubelskiego, Marszałka Województwa Lubelskiego, Dyrektora Urzędu Statystycznego w Lublinie, Prezydenta Miasta Lublin, Związek Gmin Lubelszczyzny, Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Bug oraz patronatami medialnymi przez TVP3 Lublin,

Gala Rankingu Gmin Województwa Lubuskiego

Gala Rankingu Gmin Województwa Łódzkiego

Gala Rankingu Gmin Województwa Lubelskiego

Radio Lublin, „Tygodnik Wspólnota”, „Gazetę Biłgorajską”, „Nowy Tydzień”, „Super Tydzień Chełmski”, „Słowo Podlasia”, „Tygodnik Podlaski” oraz „Serwis Administracyjno-Samorządowy”, a także Radio Bon Ton. Partnerzy biznesowi wydarzenia: ProPOLIS Consulting, Bank Ochrony Środowiska, Kingspan Water & Energy, Comarch, Generator innowacji.

Statuetki w Rankingu Gmin Małopolski

Ranking Gmin Małopolski

1 grudnia 2023 roku, podczas Gali Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski, poznaliśmy wyniki tegorocznej, XIV już edycji Rankingu Gmin Małopolski, który FRDL MISTiA od 2010 r. realizuje we współpracy z Urzędem Statystycznym w Krakowie. Trzy najlepsze gminy, według Rankingu Gmin Małopolski 2023, to: I miejsce – gmina Wielka Wieś, II miejsce – miasto i gmina Niepołomice, III miejsce – gmina Sękowa. Podczas gali nagrodzono także gminy, które objęły prowadzenie w poszczególnych powiatach Małopolski.

Patronami honorowymi zostali: Wojewoda Małopolski, Marszałek Województwa Małopolskiego Witold Kozłowski, Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski przy FRDL MISTiA. Patronem medialnym była Telewizja Polska S.A. Oddział w Krakowie, Radio Kraków S.A., „Gazeta Samorządu i Administracji” oraz portal informacyjny Głos24. Partnerem biznesowym był Bank Gospodarstwa Krajowego oraz ProPOLIS Consulting Sp. z o.o.

Ranking Gmin Województwa Mazowieckiego

24 listopada 2023 r. poznaliśmy Laureatów Rankingu Gmin Województwa Mazowieckiego, podczas Gali, która odbyła się w Przestrzeniach Brua w Warszawie. W wydarzeniu wzięli udział samorządowcy, eksperci oraz liczni zaproszeni goście.

Gala Rankingu Gmin Województwa Mazowieckiego

W pierwszej części spotkania zgromadzeni eksperci dyskutowali na temat zmian demograficznych w województwie mazowieckim. W dyskusji udział wzięli Jacek Kowalski, Małgorzata Pachecka, wójt gminy Michałowice, Agnieszka Ajdyn, Dyrektor Urzędu Statystycznego w Warszawie oraz Paweł Karpiński z Banku BGK.

W drugiej części wydarzenia poznaliśmy liderów powiatów. Zwyciężyły w tej kategorii: Ożarów Mazowiecki – wśród gmin miejsko-wiejskich, Podkowa Leśna – wśród gmin miejskich i Michałowice – wśród gmin wiejskich. Lokomotywą rozwoju, czyli gminą, która odnotowała największy skok w rankingu, została gmina Huszlew.

Ranking Gmin Województwa Opolskiego

10 stycznia 2024 roku wręczono statuetki laureatom Rankingu Gmin Województwa Opolskiego za rok 2023. Wśród gmin powyżej 20 tys. mieszkańców po raz kolejny zwyciężyła gmina Brzeg. Tuż za nią uplasowały się gmina Nysa i Kędzierzyn-Koźle. Liderem Zmiany w tej kategorii została gmina Krapkowice (awans z miejsca 9. na 5.)

Gala Rankingu Gmin Województwa Opolskiego

W kategorii gmin do 20 tys. mieszkańców zwyciężyła gmina Skarbmierz przed gminą Ujazd oraz gminą Popielów. Liderem Zmiany została gmina Pokój (awans o 45 pozycji).

Ranking Gmin Podkarpacia

4 grudnia 2023 r. wyłoniono laureatów Rankingu Gmin Podkarpacia. Zwycięzcą została gmina Solina. Drugie miejsce zajęła gmina Ostrów, a trzecie – miasto Mielec. Tuż za podium uplasowały się gmina Trzebownisko i Urząd Miasta w Jaśle.

Ogłoszenie wyników połączone było z Konferencją „Perspektywy rozwoju samorządów oraz finansowania inwestycji na przełomie 2023/2024”. Wydarzenie zorganizowane zostało przez FRDL Podkarpacki Ośrodek Samorządu Terytorialnego oraz działające przy nim Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Podkarpacia w B&B Hotel Rzeszów Centrum. Konferencja adresowana była do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast województwa podkarpackiego. Uczestnictwo w wydarzeniu było bezpłatne.

Ideą Rankingu Gmin Podkarpacia jest wyłonienie i promowanie gmin wyróżniających się pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego na terenie woj. podkarpackiego. Wyniki Rankingu oparte zostały o dane statystyki publicznej za 2022 r., zebrane i przeanalizowane przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Jak w ubiegłym roku, oprócz trzech głównych laureatów Rankingu, organizatorzy wyróżnili liderów każdego powiatu, by docenić ich wkład w rozwój małych ojczyzn oraz aktywność w skali powiatu.

Ranking Gmin Województwa Pomorskiego

17 listopada 2023 r. w Hotelu Olivia Star w Gdańsku miało miejsce ogłoszenie wyników Rankingu Gmin Województwa Pomorskiego. Liderem województwa pomorskiego została gmina miasto Krynica Morska, która również zajęła I miejsce w kategorii gminy miejskie. Wśród gmin miejsko-wiejskich najwięcej punktów otrzymała gmina Władysławowo, a wśród gmin wiejskich gmina Kosakowo. W gali udział wzięli liczni samorządowcy z całego regionu (włodarze, sekretarze, skarbnicy, radni).

Ranking Gmin Województwa Zachodniopomorskiego

Wyniki Rankingu Gmin Województwa Zachodniopomorskiego zostały przedstawione podczas uroczystej Gali, która odbyła się 8 grudnia 2023 r. w sali Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego. Ocenie poddawane były wszystkie gminy województwa, z wyłączeniem miast na prawach powiatu. Zwycięzcami zostali: gmina Mielno, Dziwnów Międzyzdroje w kategorii Top 3 – Liderzy województwa. Natomiast w kategorii liderów gmin miejsko-wiejskich wyłoniono kolejno: gmina miasto Kołobrzeg (I miejsce), gmina miasto Darłowo (II miejsce) i gmina miasto Szczecinek (III miejsce). Ponadto miasto Kołobrzeg zwyciężyło w kategorii gmin miejskich, gmina Mielno zwyciężyła w kategorii gmin miejsko-wiejskich oraz gmina Rewal w kategorii gmin wiejskich.

Gala Rankingu Gmin Podkarpacia

Gala Rankingu Gmin Województwa Pomorskiego

Gala Rankingu Gmin Województwa Zachodniopomorskiego

Ranking Gmin objęty był patronatem honorowym Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza. Partnerem wydarzenia był BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego.

Ranking Gmin Województwa Śląskiego

15 listopada 2023 r. poznaliśmy laureatów tegorocznego Rankingu Gmin Województwa Śląskiego. Niniejsza edycja jest już III edycją Rankingu w Województwie Śląskim. Podobnie jak w poprzednim latach, w ramach Rankingu ocenie poddawane były wszystkie gminy województwa oraz miasta na prawach powiatu.

Podobnie, jak w poprzednim roku, w ramach Rankingu ocenie poddawane są wszystkie gminy, miasta oraz miasta na prawach powiatu województwa śląskiego tworząc trzy odrębne kategorie oceny wskaźników. W swoich kategoriach zwyciężyły: miasto Katowice, gmina Tarnowskie Góry oraz Ożarówice. W dodatkowej kategorii „Lider zmiany” – nagrodzona została Gmina Bojszowy.

Partnerem merytorycznym Rankingu Gmin był Urząd Statystyczny w Katowicach. Analizie poddane zostały wszystkie gminy województwa śląskiego. Nagrody rozdaliśmy w 3 kategoriach: gminy do 20 tysięcy mieszkańców, gminy powyżej 20 tysięcy mieszkańców oraz wyjątkowo w skali kraju również miasta na prawach powiatu.

Celem przedsięwzięcia jest wyłonienie i promowanie gmin wyróżniających się pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego. Ranking Gmin Województwa Śląskiego został objęty patronatem honorowym przez Jakuba Chetstowskiego – Marszałka Województwa Śląskiego oraz Jarosława Wiczorka – Wojewodę Śląskiego.

Partnerami medialnymi rankingu są: TVP3 Katowice, „Serwis Administracyjno-Samorządowy”, Radio Piekary. Partnerem biznesowym Rankingu Gmin Województwa Śląskiego 2023 jest Bank Gospodarstwa Krajowego.

Ranking Gmin Regionu Świętokrzyskiego

20 listopada 2023 r., podczas uroczystej gali w Kieleckim Centrum Kultury, poznaliśmy wyniki Rankingu Gmin Regionu Świętokrzyskiego. Gmina Nowiny po raz kolejny została najlepszą gminą w województwie. Gmina ta zwyciężyła również w kategorii gmin wiejskich. Wśród gmin miejsko-wiejskich pierwsze miejsce zajęło miasto i gmina Morawica, a wśród gmin miejskich – gmina Starachowice.

W Kieleckim Centrum Kultury odbyła się uroczysta Gala, podczas której poznaliśmy wyniki Rankingu Gmin Regionu Świętokrzyskiego. Podczas wydarzenia gościliśmy m.in. wiceprezydenta miasta Kielce, Marcina Chłodnickiego. Inicjatywa jest we współpracy z Urzędem Statystycznym w Kielcach, ze

Gala Rankingu Gmin Województwa Śląskiego

Gala Rankingu Gmin Regionu Świętokrzyskiego

wsparciem głównego partnera – BGK Bank Gospodarstwa Krajowego oraz biznesowego partnera Industria S.A.

III Ranking Gmin Regionu Świętokrzyskiego został ogłoszony i opublikowany w poniedziałek, 20 listopada 2023 r., o godzinie 11.00, podczas uroczystej Gali w Kieleckim Centrum Kultury.

Współorganizatorem Rankingu był Urząd Statystyczny w Kielcach. Patronat Honorowy udzielił Zbigniew Koniusz – Wojewoda Świętokrzyski oraz Andrzej Bętkowski – Marszałek Województwa Świętokrzyskiego. Partnerem Głównym Rankingu był Bank Gospodarstwa Krajowego, Partnerem Biznesowym – Świętokrzyska Grupa Przemysłowa INDUSTRIA.

Gala Rankingu Gmin Województwa Podlaskiego

Ranking Gmin Województwa Podlaskiego

7 grudnia 2023 roku odbyła się Gala Rankingu Gmin Województwa Podlaskiego, podczas której przyznano nagrody: Liderem Województwa, podobnie jak w ubiegłym roku, zostało miasto Wysokie Mazowieckie, które uzyskało również najlepsze miejsce wśród gmin miejskich. W kategorii gminy wiejskie zwyciężyła gmina Mielnik. W kategorii gmin miejsko-wiejskich pierwsze miejsce zajęła gmina Choroszcz.

Podczas Gali Rankingu Gmin Województwa Podlaskiego zostało przyznane również specjalnie odznaczenie – Brązowym Krzyżem za zasługi w działalności społecznej i samorządowej uhonorowano Panią Agnieszkę Rutkowską, Złoty Medal za długoletnią służbę wręczono zaś Panu Józefowi Zajkowskiemu.

Wydarzenie objęli patronatem: Marszałek Województwa Podlaskiego Artur Kosicki, Wojewoda Podlaski – Zbigniew Paszkowski, BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego, Polskie Radio Białystok oraz TVP3 Białystok.

Ranking Gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego

5 grudnia 2023 w Olsztynie odbyło się uroczyste ogłoszenie laureatów II Rankingu Gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W spotkaniu udział wzięli wójtowie, burmistrzowie, sekretarze oraz osoby zainteresowane wynikami Rankingu, w tym pracownicy wydziałów promocji. Gmina Stawiguda ogłoszona została liderem Rankingu Gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego! Prezentacja zestawienia przygotowanego przez FRDL i Urząd Statystyczny w Olsztynie odbyła się w Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie.

W kategorii gminy miejskie wyróżniono Ławę, Lubawę i Mrągowo. Natomiast w kategorii gminy wiejskie trzy pierwsze miejsca zdobyły: Stawiguda, Giżycko i Dywity. Wśród gmin miejsko-wiejskich wyróżniliśmy natomiast Mikołajki, Młynary i Węgorzewo.

Gala Rankingu Gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Ranking Gmin Województwa Wielkopolskiego

30 stycznia rozdano nagrody za 2023 rok najlepszym gminom w województwie wielkopolskim. Wśród gmin miejskich zwyciężył Pruszków przed Czarnkowem i Luboniem. W kategorii gmin miejsko-wiejskich zwyciężyła gmina Kórnik. Drugie miejsce zajęła gmina Kleczew, a trzecie Swarzędz. Tarnowo Podgórne okazało się być liderem gmin wiejskich, za nim uplasowały się gminy Suchy Las i Kleszczewo.

Gala Rankingu Gmin Województwa Wielkopolskiego

Konkurs na najlepsze praktyki w zarządzaniu w JST

Podczas VII Krajowego Kongresu Sekretarzy poznaliśmy laureatów Konkursu dla jednostek administracji samorządowej na najlepsze praktyki w zarządzaniu. W konkursie udział brały urzędy z całej Polski. Celem inicjatywy była identyfikacja dobrych praktyk i ich popularyzacja poprzez ich publikację.

Prowadzenie efektywnych działań w obszarach zarządzania stanowi jedno z najważniejszych wyzwań administracji samorządowej. Stałe analizowanie, w jakim kierunku są one prowadzone oraz informacja zwrotna o ich celowości są inspirujące, rozwojowe i stoją u podstaw realizacji celów naszego Konkursu.

Zwycięski wniosek z Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej pokazuje, jak bardzo trzeba w obecnych czasach starać się o pozyskanie nowych pracowników. Dlatego Kapituła doceniła wniosek dotyczący właśnie usprawnienia procesu rekrutacyjnego i wdrożenia programu adaptacji pracowników w nowym miejscu pracy – powiedziała Marlena Moliszewska-Gumulak, Dyrektor ds. rozwoju FRDL.

Lista nagrodzonych:

- Nagroda Główna: Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej (śląskie): *Usprawnienie procesu rekrutacyjnego i wdrożenie programu adaptacji pracowników w nowym miejscu pracy.*
- Nagroda Główna: Urząd Miejski w Brześciu Kujawski (kujawsko-pomorskie): *Rozwiązania dot. współpracy z klientem urzędu.*

Wyróżnienia:

- Urząd Gminy Izabelin (mazowieckie): *System premiowania pracowników na stanowiskach urzędniczych i pomocniczych i obsługi,*
- Urząd Miasta Tychy (śląskie): *Usprawnienie komunikacji w urzędzie,*
- Urząd Miasta Zabrze (śląskie): *Usprawnienie komunikacji w urzędzie,*
- Urząd Miasta Mosina (wielkopolskie): *Programy i projekty angażujące pracowników w kwestie partycypacji społecznej, wpływające na kulturę organizacyjną urzędu,*
- Urząd Gminy Szemud (pomorskie): *Wdrożenie innowacyjnych sposobów obsługi klienta.*

VII Krajowy Kongres Sekretarzy – rozstrzygnięcie Konkursu Dobrych Praktyk Organizacji i Zarządzania w Administracji Samorządowej

VIII. ROZDZIAŁ

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ MISYJNA, INICJATYWY I WYDARZENIA

VIII ROZDZIAŁ

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ MISYJNA, INICJATYWY I WYDARZENIA

Jerzy Stępień z tytułem Doktora Honoris Causa Uczelni Łazarskiego

Na Uczelni Łazarskiego w Warszawie odbyła się nadzwyczajna uroczystość. Najwyższa godność akademicka – Doktor Honoris Causa – została nadana sędziemu Jerzemu Stępniewi.

Jerzy Adam Stępień – współtwórca reform samorządowych i administracyjnych, wykładowca akademicki, były senator, były Prezes Trybunału Konstytucyjnego oraz Przewodniczący Rady Fundatorów naszej Fundacji. Jego życie i dokonania pokazują, że dobro naszego Państwa i najważniejsze wartości od zawsze leżą mu na sercu.

Sędzia Jerzy Stępień ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Warszawskim w 1969 roku. Pracował jako sędzia w Kielcach, a w latach 1979–1989 pełnił funkcję radcy prawnego. Już w czasach studenckich aktywnie angażował się w działalność opozycyjną, współtworząc NSZZ „Solidarność” w Regionie Świętokrzyskim.

Podczas stanu wojennego był internowany i kilkakrotnie aresztowany za działalność opozycyjną, a po uwolnieniu nadal działał na rzecz demokratycznych zmian, uczestnicząc w obradach Okrągłego Stołu. Jako senator I i II kadencji współtworzył niezależny samorząd terytorialny oraz reformował administrację państwową. W latach 1997–1999 pełnił funkcję podsekretarza stanu w MSWiA, mając kluczowy wpływ na reformy samorządowe. Jest także autorem licznych publikacji na ten temat.

W czerwcu 1999 roku Jerzy Stępień został wybrany na sędziego Trybunału Konstytucyjnego, a w listopadzie 2006 roku objął funkcję prezesa TK. Kadencję zakończył w czerwcu 2008 roku. W latach 2014–2018 pełnił funkcję prorektora na Uczelni Łazarskiego, gdzie rozwijał studia Master of Public Administration i kierował Instytutem Przestrzeni Obywatelskiej i Polityki Społecznej.

Nadanie sędziemu Jerzemu Stępniewi Doktora Honoris Causa Uczelni Łazarskiego

Wydarzenie uświetniło wiele wybitnych osobistości ze świata polityki, nauki i kultury, w tym m.in. Ewa Łętowska, Hanna Suchocka, Adam Bodnar, Olgierd Łukaszewicz, Grażyna Marzec, Krystyna Kofta, Maja Komorowska, Włodzimierz Kiniorski, Adam Strzembosz, Marek Safjan, Henryk Sawka, Tomasz Tłuczkiewicz oraz wielu znamienitych gości. Na uroczystości nie mogło zabraknąć również Przyjaciół i Bliskich Jerzego Stępnia. Naszą Fundację reprezentował dr Cezary Trutkowski – Prezes Zarządu FRDL. W części artystycznej odbył się koncert jazzowy z udziałem Michała Urbaniaka, Czesława „Małego” Bartkowskiego, Bartosza Stępnia i Marty Sobczak. Niespodzianką dla gości był występ samego Jerzego Stępnia, utalentowanego muzyka i praktykującego saksofonisty, który od lat związany jest z polską sceną muzyczną.

Konferencja samorządowa w Łodzi

Konferencja samorządowa w Łodzi

Tradycyjnie w czerwcu odbyła się łódzka konferencja samorządowa połączona z wręczeniem nagród im. Jerzego Regulskiego. W konferencji wzięło udział kilkudziesięciu uczestników, choć nie dopisała część laureatów nagrody, jak również doświadczaliśmy też trudności z kontaktach z miastem (nadmierna chęć kontroli treści i zagadnień poruszanych podczas konferencji).

Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie naruszenia dóbr osobistych Fundacji przez TVP

W związku ze skargą kasacyjną, wniesioną 9 grudnia 2022 r. przez TVP S.A. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 listopada 2022 roku (sygn. akt I ACa 159/22), który to sąd podtrzymał w całości wyrok Sądu Okręgowego w sprawie FRDL przeciw TVP S.A., do Fundacji wpłynęło postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie I Wydziału Cywilnego z 20 lipca 2023 roku w sprawie wniosku pozwanego o wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Okręgowego.

Niestety, sąd postanowił wstrzymać wykonanie wyroku w części obejmującej publikację przeprosin FRDL do czasu ukończenia postępowania kasacyjnego toczącego się przed Sądem Najwyższym. Ta decyzja sądu wpływa na prowadzone postępowanie egzekucyjne, które również zostanie wstrzymane do czasu ukończenia postępowania przez Sąd Najwyższy.

Międzynarodowa konferencja, wizyta polskich samorządowców i wręczenie ELoGE w Wilnie

16 listopada 2023 r. w Wilnie odbyła się Międzynarodowa Konferencja: Dobre demokratyczne rządy i demokracja deliberatywna. Nagroda Europejskiego Znak Dokończoności Zarządzania (ELoGE).

Polska należy do grupy 17 państw UE, które w samorządach lokalnych realizują cykliczny proces samooceny – 12 zasad dobrego rządzenia. Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego otrzymała akredytację od Rady Europy na przyznawanie Europejskiego Znak Jakości Zarządzania w Samorządzie Terytorialnym (ELoGE) w Polsce. Koordynatorką procesu ELoGE w Polsce jest Marlena Moliszewska-Gumulak – Dyrektor ds. rozwoju FRDL. We wrześniu 2023 r., podczas VII Krajowego Kongresu Sekretarzy w Warszawie, poznaliśmy laureatów nagrody ELoGE: Powiat Tarnogórski, Miasto Tarnowskie Góry, Miasto Andrychów i Gmina Strawczyn.

Program Europejskiego Znak Jakości Zarządzania w Samorządzie Terytorialnym obejmuje weryfikację przestrzegania, przez każdą zgłoszoną jednostkę samorządową, 12 zasad dobrego zarządzania, określonych przez Radę Europy i promowanych we wszystkich państwach członkowskich, jako element wdrażania Europejskiej Strategii na rzecz Innowacji i Dobrego Rządzenia na Poziomie Lokalnym.

W panelu dyskusyjnym na konferencji wzięli udział: Krystyna Kosmala – Starosta Powiatu Tarnogórskiego, Tomasz Żak – Burmistrz Andrychowa oraz Tadeusz Tkaczyk – Wójt Gminy Strawczyn, obok znamienitych gości: Sigita Ščajevienė – Wiceminister Spraw Wewnętrznych Republiki Litewskiej, Mindaugas Sinkevičius – Przewodniczącego Związku Gmin Litewskich, Burmistrza Gminy Jonava na Litwie, Eglė Juozapavičienė – Przewodnicząca Litewskiego Związku Lokalnego, Claudia Luciani – Dyrektor, Dyrekcja ds. godności ludzkiej, równości i zarządzania, Dyrekcja Generalna ds. demokracji i godności ludzkiej, Rada Europy wzięli udział w panelu dyskusyjnym nt.: Rozwiązywanie problemów; Wyzwania i dzielenie się wiedzą; Zalecenia; Panel moderowała Vita Juknevičienė; Doradca ds. nauki i innowacji; Litewska Rada ds. Badań Naukowych.

W trakcie debaty dyskutowano o dobrych lub złych doświadczeniach we wdrażaniu zasad dobrego rządzenia, szczególnie partycypacji, efektywności, otwartości i przejrzystości, oraz o tym, czy udział w ocenie ELoGE pomaga gminom zidentyfikować ich mocne oraz słabe strony.

Istotną częścią dyskusji była próba odpowiedzi na pytanie: jakie formy zaangażowania i uczestnictwa obywateli, które są obecnie stosowane, są najbardziej skuteczne w samorządach i dlaczego. Samorządy litewskie i polskie miały okazję zaprezentować dobre przykłady partycypacji obywatelskiej w swoim kraju i samorządzie oraz zastanowić się, jakie są główne wyzwania w realizowaniu jednej z kluczowych zasad dobrego rządzenia – partycypacji. Bardzo ważną kwestią okazała się nie tylko partycypacja z mieszkańcami, ale też skuteczny sposób konsultowania decyzji z pracownikami danego urzędu.

Ważną częścią całej konferencji było przedstawienie badań i wniosków na temat wprowadzania oraz realizowania zasad demokracji deliberatywnej w Litwie, Polsce i innych krajach Europejskich. To wyzwanie i też nowa forma podejmowania decyzji w samorządach oraz małych społecznościach było zgodnie z przyjętymi we wrześniu 2023 roku Standardami Rady Europy dotyczącymi zasad dobrych rządów demokratycznych i demokracji deliberatywnej (Zalecenie CM/Rec(2023)5 w sprawie zasad dobrych rządów demokratycznych, przyjęte przez Komitet Ministrów 6 września 2023 r. na 1473. posiedzeniu zastępców ministrów oraz Zaleceniu CM/Rec(2023)6 w sprawie demokracji deliberatywnej – przyjęte przez Komitet Ministrów 6 września 2023 r. na 1473. posiedzeniu zastępców ministrów). Prezentację nowego zalecenia Rady Europy w sprawie zasad dobrych rządów demokratycznych i jego uzasadnienia przedstawiła, podczas swojego wystąpienia, Sigrid Stokstad, profesor nadzwyczajny w Katedrze Prawa Publicznego i Międzynarodowego, Wydział Prawa, Uniwersytet w Oslo – ekspert Rady Europy. Zaś prezentację nowego zalecenia Rady Europy w sprawie demokracji deliberatywnej przedstawił w swoim wystąpieniu Yves Dejaeghere, Dyrektor wykonawczy Federation for Innovation in Democracy Europe – ekspert Rady Europy.

Udział w konferencji był dla polskich przedstawicieli wyjątkową okazją na zaprezentowanie swoich praktyk dobrego rządzenia, ale też poznania wyzwań i działań, jakie realizują litewskie samorządy, przy niezwykłym zaangażowaniu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Litwie. Obecna podczas konferencji Agnė Bilotaitė – Minister Spraw Wewnętrznych Litwy, wręczyła statuetki 39 samorządom, które pozytywnie przeszły proces oceny ELoGE, czyli spełnienia 12 zasad dobrego rządzenia.

Delegacja polska prezentowała się w składzie: Krystyna Kosmala – Starosta Powiatu Tarnogórskiego, Tomasz Żak – Burmistrz Andrychowa oraz Tadeusz Tkaczyk – Wójt Gminy Strawczyn, Aleksandra Gajda – Sekretarz Miasta Tarnowskie Góry, Barbara Machura – Sekretarz Powiatu Tarnogórskiego, Agnieszka Gierszewska – Dyrektor Biura Burmistrza Andrychowa, Sabina Kołodziej – Specjalista ds. organizacji Urzędu Miasta Tarnowskie Góry i Marlena Moliszewska-Gumulak – Dyrektor ds. rozwoju FRDL.

Dwanaście zasad dobrego zarządzania w samorządzie terytorialnym, które są weryfikowane w trakcie procesu aplikacji, to:

1. Udział obywateli, uczciwy przebieg wyborów i reprezentacja.
2. Responsywność, szybkość reagowania.
3. Efektywność i skuteczność.
4. Otwartość i jawność.
5. Przestrzeganie prawa.
6. Etyczne postępowanie.
7. Kompetencje i potencjał.
8. Innowacyjność i otwartość na zmiany.
9. Orientacja na trwałość i długofalowość działań.
10. Należyte zarządzanie finansami.
11. Prawa człowieka, różnorodność kulturowa i spójność społeczna.
12. Rozliczalność, odpowiedzialność.

Międzynarodowa Konferencja w Wilnie: Dobre demokratyczne rządy i demokracja deliberatywna

Nasza Fundacja z najważniejszym odznaczeniem ZGWRP

Złoty Laur Małych Ojczyzn to najważniejsze odznaczenie przyznawane przez Zarząd Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej. Wręczenie nagrody odbyło się podczas XX Kongresu Gmin Wiejskich połączonego z Galą z okazji 30-lecia Związku Gmin Wiejskich RP. Kongres odbył się w dniach 27–28 listopada 2023 r. w Centrum Kongresowym w Jachrance k. Warszawy. Był on poświęcony najważniejszym problemom samorządu terytorialnego oraz wyzwaniom stojącym przed gminami z obszarów wiejskich.

Statuetkę i okolicznościowy dyplom na ręce dr Cezarego Trutkowskiego, Prezesa Zarządu FRDL, przekazał Krzysztof Iwaniuk – Przewodniczący ZGWRP.

Wyróżnienie nadaje się osobom fizycznym, prawnym, podmiotom oraz organizacjom nieposiadającym osobowości prawnej, obywatelom lub instytucjom innych państw, które w szczególności sposobie przyczyniły się do:

- wybitnego wkładu w rozwój obszarów wiejskich,
- szczególnego wsparcia idei samorządności terytorialnej,
- rozwoju gmin z obszarami wiejskimi. Wyróżnienie w postaci Lauru tej samej osobie, instytucji lub podmiotowi może być przyznane tylko raz.

Podziękowania dla FRDL MISTiA od Fundacji Kolping Polska

W ostatnich dniach FRDL MISTiA miała zaszczyt odebrać wyjątkowe podziękowania z rąk pana Józefa Sikorskiego, Koordynatora Pomocy Humanitarnej Kolping Polska, za zaangażowanie w niesienie pomocy ofiarom wojny na Ukrainie.

Te wzruszające słowa docierają prosto z Użhorodu na Ukrainie, w imieniu Dzieła Kolpinga oraz Centrum Uchodźców w Użhorodzie. To dla nas ogromnie ważne, że możemy przyczynić się do pomocy tym, którzy znaleźli się w sytuacji wojny. Dziękujemy za ten piękny gest podziękowań, który dodaje nam motywacji do dalszego działania na rzecz Ukrainy.

Wybraliśmy najlepsze Innowacje Społeczne

Rada Innowacji Społecznych wybrała do upowszechniania najlepsze innowacje społeczne, opracowane i przetestowane w ramach realizowanego, przez FRDL MISTiA wraz z partnerami, projektu Inkubator Włączenia Społecznego.

Z dumą przedstawiamy złotą 9-kę innowacji, które znacząco wpłyną na poprawę jakości życia grup społecznych ze szczególnymi potrzebami. Szczególne gratulacje dla zwycięskiej innowacji nr 1, Patryk i Kropka, czyli opowiadania dla młodzieży

Statuetka i okolicznościowy dyplom dla FRDL

Wręczenie podziękowań od Fundacji Kolping Polska

z niepełnosprawnością intelektualną – autorki: Maria Tkaczyk i Maria Mazińska, zrealizowały swoje działanie pod opieką FRDL MISTiA.

Dzięki ich wspaniałej pracy i zaangażowaniu, młodzież z niepełnosprawnością intelektualną będzie miała dostęp do wartościowych opowiadań, które pomogą im rozwijać wyobraźnię i cieszyć się światem literatury. To innowacyjne podejście do edukacji zasługuje na najwyższe uznanie.

Pozostałe nagrodzone innowacje:

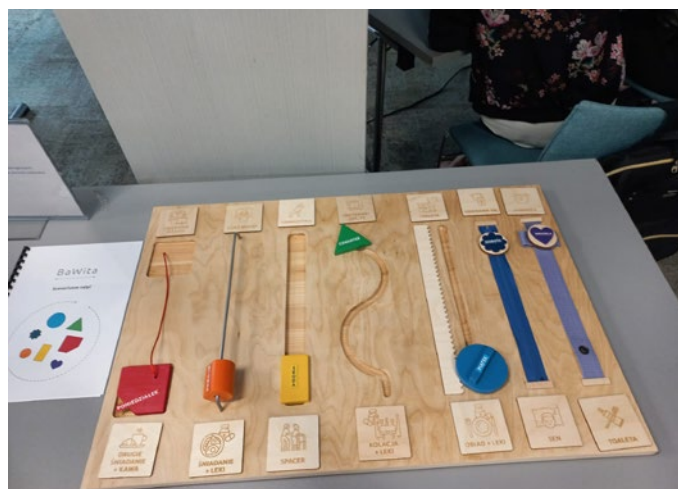
- *koMIX życiowy* – gra terapeutyczna dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych – Fundacja MAM DOM;
- *Rodzina adopcyjna dorasta* – autorki: Agnieszka Sokołowska i Anna Leśniowska-Jaros;
- *Przygotowanie przenośnych, modularnych łazienek dla ubogich* – autor: Spółka OK NON-PROFIT;
- *Terapeutyczne kredki dla dzieci ze spastycznością kończyny górnej* – autorka: Aleksandra Sattława;
- *Merkury – Symulator kiosków samoobsługowych* – autor: Stowarzyszenie Edukacji Pozaformalnej Meritum;
- *Hear-IT* – autor: Stowarzyszenie Edukacji Pozaformalnej Meritum;
- *Głuchy czytelnik w bibliotece* – autorki: Dominika Wiśniewska i Anna Antos.;
- *BaWita* – tablica manipulacyjna jako dorosła zabawka terapeutyczna dla seniorów – autorka Maria Lorenc i Maciej Parol.

Wizyta studyjna polskich samorządowców w USA

Lloyd Halverson – Koordynator współpracy międzynarodowej z ramienia Washington City/County Management Association napisał: “you sent us three outstanding Leaders/Delegates”.

Świętokrzyscy samorządowcy wzięli udział w wizycie studyjnej w Stanie Waszyngton w USA. O ich doświadczeniach będziemy mogli posłuchać podczas panelu w ramach VII Krajowego Kongresu Sekretarzy. Tematem wizyty była wymiana doświadczeń dotyczących zarządzania w samorządzie terytorialnym. Świętokrzyscy samorządowcy swoje obserwacje z wizyty przekazali najpierw Członkom Świętokrzyskiego Forum Sekretarzy, a teraz również Sekretarzom z całej Polski. Podczas tegorocznego VII Kongresu Sekretarzy odbyła się dyskusja nt. *Amerykańskie doświadczenia w zarządzaniu samorządem terytorialnym. Wnioski i najlepsze praktyki.*

Uczestnikami debaty byli: Bernard Antos – Sekretarz Gminy Skarżysko-Kamienna; Marian Buras – Burmistrz Gminy Morawica; Hubert Dziadzykowski – Sekretarz Gminy Opatów; Marcin

Gra terapeutyczna

Marzec – Burmistrz Gminy Sandomierz. Panel moderowała Agnieszka Migoń – Dyrektor Ośrodka FRDL w Kielcach.

FRDL patronem badania LEXOMETR Prawno-Samorządowy 2023 – wyzwania i perspektywy dla JST

Badanie samorządów pn. LEXOMETR Prawno-Samorządowy 2023 – wyzwania i perspektywy dla JST to II edycja tego ogólnopolskiego badania, które zostało przeprowadzone przez firmę Wolters Kluwer Polska. Badanie odbyło się w okresie 8 maja – 30 czerwca 2023 r. Jego celem było poznanie kondycji jednostek samorządu terytorialnego w dobie wyzwań, wynikających m.in. ze zmienności prawa. Ankietowani dzielili się przemyśleniami nt. koniecznych zmian w prawie, zarządzania urzędem w momentach kryzysowych, cyfryzacji i cyberbezpieczeństwa oraz kondycji finansowej samorządów. Wyniki zostały zaprezentowane podczas VII Kongresu Sekretarzy.

Raport można pobrać ze strony: <https://www.wolterskluwer.com/pl-pl/solutions/lex/kontrola-zarzadzca-jst/lexometr-prawno-samorzadowy-2023>.

Konferencja Śląskie Miasta dla Młodzieży

Wraz z Fundacją ULICA byliśmy współorganizatorem konferencji Śląskie Miasta dla Młodzieży, która odbyła się 29 maja 2023 r. w Katowicach.

Wspólnie z ekspertami, organizacjami pozarządowymi, samorządowcami i przedstawicielami środowisk młodzieżowych w Muzeum Śląskim rozmawialiśmy o tym, jak wspierać dzieci i nastolatki w gminach, szkołach i społecznościach lokalnych.

Partnerami wydarzenia były m.in.: Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny Metis, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, Młodzieżowy Sejmik Województwa Śląskiego, miasto Mikołów, miasto Łaziska Górne.

Seminarium w ramach projektu „Wspólne możliwości. Modelowe rozwiązania wzmacniające udział obywateli w decydowaniu o sprawach lokalnych”

31 marca 2023 r. odbyło się seminarium eksperckie w ramach realizowanego przez naszą Fundację projektu: „Wspólne możliwości. Modelowe rozwiązania wzmacniające udział obywateli w decydowaniu o sprawach lokalnych”. W spotkaniu brali udział wyjątkowi goście, w tym eksperci z bogatym doświadczeniem w zakresie partycypacji społecznej i konsultacji społecznych.

Podczas spotkania zaprezentowano wyniki analiz na temat wzmacniania potencjałów rozwojowych społeczności lokalnych, które przeprowadzone zostały w dwóch regionach Polski. Swoje wnioski przedstawili: dr Anna Dąbrowska z Katedry Rozwoju i Polityki Lokalnej UW, dr hab. Sławomir Mandes oraz prof. UW, dr hab. Mikołaj Lewicki z Wydziału Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Zespół dr hab. Daniela Midera przedstawił wyniki badania sondażowego – „Stosunek Polaków do samorządności”, wykonane przez firmę Indicator. Pod koniec seminarium odbyła się dyskusja o wynikach przeprowadzonych badań w kontekście dalszych działań.

Kolejna edycja Europejskiego Znak Jakości Zarządzania w Samorządzie Terytorialnym

Gmina Andrychów, powiat tarnogórski, miasto Tarnowskie Góry oraz gmina Strawczyn otrzymały prestiżowy certyfikat ELoGE za doskonałość w zarządzaniu lokalnym samorządem. Spośród prawie 3000 JST w Polsce certyfikat uzyskały jedynie 4 jednostki.

Jednostki zostały uhonorowane prestiżowym certyfikatem ELoGE (European Label of Governance Excellence) za doskonałość w zarządzaniu samorządem lokalnym przyznawanym przez Centrum Doskonalenia ds. Dobrego Rządzenia (Centre of Expertise for Good Governance) Rady Europy. Gala wręczenia certyfikatu odbyła się 6 września 2023 r., podczas VIII Krajowego Kongresu Sekretarzy w Warszawie.

Dwanaście – tyle zasad dobrego zarządzania powinien spełniać w swojej codziennej pracy urząd gminny czy powiatowy, który chce uzyskać Europejski Znak Jakości Zarządzania w Samorządzie Terytorialnym (European Label of Governance Excellence, w skrócie ELoGE). ELoGE to bezpłatny europejski znak oceny jakości zarządzania w samorządzie terytorialnym. Opiera się na weryfikacji przestrzegania przez zgłoszoną jednostkę samorządową dwunastu zasad dobrego zarządzania, określonych

Konferencja Śląskie Miasta dla Młodzieży

Seminarium eksperckie w ramach projektu

przez Radę Europy i promowanych w wielu państwach członkowskich. Akredytację od Rady Europy na przyznawanie tego znaku w Polsce posiada od 2018 roku Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego.

Tym, co wyróżnia ELoGE na tle innych wyróżnień samorządowych, jest zachęta do samodoskonalenia. Znak przyznawany jest tylko na dwa lata jednostkom samorządowym, które ocenią swoje działania, przeprowadzą badania wśród mieszkańców oraz pracowników i radnych, a także zbiorą dokumentację pozwalającą na sprawdzenie, czy samoocena jest uzasadniona. Dzięki porównaniu własnych osiągnięć ze szczegółowymi wskaźnikami dwunastu zasad zarządzania, urzędy zyskują punkt odniesienia dla swojej pracy. Mogą nie tylko potwierdzić jakość, lecz także zyskać rozpoznawalność, jako nowoczesne urzędy, nastawione na podnoszenie standardów.

To już III edycja Europejskiego Znak Jakości Zarządzania w Samorządzie Terytorialnym w Polsce.

Wspólne zdjęcie pod katowickim „spodkiem”

Wizyta w Kopalni Guido w Zabrze

Rozwój kadry – zjazd pracowników FRDL

W dniach 21–22 października 2023 r. w Katowicach miało miejsce ogólnopolskie spotkanie pracowników i pracowniczek naszej Fundacji. Był to intensywny czas podsumowań, dyskusji o planach na przyszłość oraz przede wszystkim moment wspólnej integracji.

Zjazd rozpoczęliśmy od rozgrzewki, czyli quizu wiedzy na temat Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Następnie braliśmy udział w warsztatach z tak ważnych tematów, jak negocjacje, czy radzenie sobie ze stresem. Wieczorem uczestnicy Zjazdu mieli okazję wybrać się na wieczorny spacer po najważniejszych atrakcjach Katowic.

Pierwszy dzień zakończyliśmy oficjalną kolacją połączoną z wieczorną zabawą. Wtedy również poznaliśmy zwycięzców sportowych wyzwań FRDL. Podobnie jak w ubiegłym roku nasi pracownicy rywalizowali ze sobą w biegach, spacerach i w wyścigach rowerowych.

Po udanej zabawie brakowało czasu na długi odpoczynek. W sobotę rano wybraliśmy się na wycieczkę do Kopalni Guido w Zabrze. Zejście w dół sztolni górniczej, na głębokość 320 metrów, oraz podziemna wędrówka z przewodnikiem przeniosła nas w fascynujące czasy początków górnictwa. Po obiedzie niektórzy z nas mieli jeszcze okazję na krótki spacer po Katowicach w miłej, wiosennej aurze.

Zjazd był niezwykle owocny i inspirujący. Jak zwykle pełen wartościowych rozmów, zdrowej rywalizacji oraz nowych pomysłów. Tegoroczne spotkanie zorganizowane zostało przez Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. Waleriana Pańki w Katowicach, któremu serdecznie dziękujemy za gościnność oraz atrakcyjny program wydarzenia.

Teraz, napełnieni nową energią i pomysłami, wracamy do naszych codziennych obowiązków!

Nowa Siedziba FRDL

Biuro Zarządu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regułskiego działa pod nowym adresem w Warszawie, przy ulicy Edwarda Jelinka 6.

Nowa lokalizacja siedziby Fundacji mieści się w warszawskiej dzielnicy Żoliborz (Marymont) i jest bardzo dobrze skomunikowana. Znajduje się ona 600 metrów od Metra Marymont, 300 metrów od pętli tramwajowej Marymont-Potok oraz w pobliżu Obwodnicy Warszawy.

Zmiana siedziby jest kolejnym etapem rozwoju Fundacji, umożliwiającym jeszcze skuteczniejsze działanie na rzecz realizacji naszej misji.

Pod nowym adresem swoją siedzibę ma również Ośrodek Regionalny Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej – Centrum Mazowsze.

Salka konferencyjna w nowej siedzibie

**Raport Fundacji Rozwoju
Demokracji Lokalnej
im. Jerzego Regulskiego za rok 2023**

www.frdl.org.pl

facebook.com/FundacjaRozwojuDemokracjiLokalnej/

Opracowanie:
Małgorzata Zielińska

Skład graficzny:
Olga Mazurek

Wydawca:
Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
im. Jerzego Regulskiego
ul. Jelinka 6,
01-646 Warszawa

Wszystkie prawa zastrzeżone.
Warszawa 2024